

RAPPORT

STATENS VEGVESEN

Rv. 36

MILJØPROGRAM

10247111

PROSJEKTNUMMER

VERSJON 04
08.05.2026

Sammendrag

Sweco Norge AS har fått i oppdrag av Statens vegvesen å utarbeide et miljøprogram til reguleringsplan for deler av riksvei 36 (rv. 36) i Telemark fylke. Det planlegges for en utbedring av rv. 36 mellom Kasin i Seljord kommune og Hestehegna i Midt-Telemark kommune. Hovedmålet med utbedringen er å legge til rette for ny bru over Hønseåa (elv) ved Hegna camping, planløsninger som tar hensyn til flom og kantvegetasjon på begge sider av vassdraget, samt utvidelse av vegstrekningen ellers til 9,0 m vegbredde. I forbindelse med prosjektet er det gjennomført ulike miljøundersøkelser og kartlegginger. Undersøkelser som er gjort er: naturtypekartlegging, fremmedartskartlegging, miljøtekniske grunnundersøkelser, kartlegging av matjord i deler av området og en konsekvensutredning for vannmiljø (inkludert grunnvann) og naturmangfold i vann. Tilleggsinformasjon er innhentet fra offentlige miljødatabaser.

Dette dokumentet fastsetter miljømål, beskriver roller og ansvar, vurderer miljørisiko og oppfølging av prosjektets miljømål, etter mal fra Norsk standard *NS 3466:2009 Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen*.

Det er som følge av miljørisikovurderingen for bygge- og anleggsfasen avdekket høyest risiko for temaene; fremmede arter, naturtyper, rødlistearter og hensynssoner naturmiljø, kulturminner og kulturmiljø, landbruk, forurenset grunn og utslipp til grunn, grunnvann og overflatevann. Disse miljøtemaene krever forebyggende og avbøtende tiltak i bygge- og anleggsfasen. Et eget dokument med forebyggende og avbøtende tiltak skal utarbeides til byggeplan (MOP).

Versjon	Utarbeidet av	Kvalitetssikring	Endringer
01, 23.11.2025	Jamila Synnøve Saber		Første utkast.
02, 15.12.2025	Jamila Synnøve Saber		Supplerende informasjon.
03, 15.01.2026	Jamila Synnøve Saber, miljørådgiver	Ingrid Gromstad, miljørådgiver/hydrogeolog	Supplerende informasjon.
04, 08.05.2026	Torbjørn Holte, Statens vegvesen		Lagt til tekst s.26

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	2
1.1	Formål	2
1.2	Begreper	2
2	Om prosjektet	2
3	Overordnede miljømål, rammer og regelverk	3
4	Roller og ansvar	5
5	Miljøverdier, krav, status og risikovurdering	5
5.1	Miljørisiko oppsummert	6
5.2	Naturverdier	7
5.2.1	Naturtyper, rødlistearter og hensynssoner naturmiljø	7
5.2.2	Fremmede arter	14
5.2.3	Friluftsliv	15
5.2.4	Kulturminner og kulturmiljø	16
5.3	Landbruk	18
5.4	Forurensning	20
5.4.1	Forurensset grunn	20
5.4.2	Utslipp til grunn, grunnvann og overflatevann	22
5.4.3	Håndtering av miljøfarlige stoffer og kjemikalier	27
5.4.4	Støy og vibrasjoner	28
5.4.5	Utslipp til luft	30
5.4.6	Lysforurensning	31
5.5	Avfallshåndtering	32
5.6	Ressursbruk, materialvalg og klimagassutslipp	32
6	Oppfølging av miljømålene	33
7	Referanser	35
8	Vedlegg	37
8.1	Figur plangrenser	37
8.2	Metode for risikovurdering	37
8.3	Oversikt over gjeldende lover med tilhørende forskrifter som omfatter miljøhensyn	40

1 Bakgrunn

Sweco Norge AS har fått i oppdrag av SVV (Statens vegvesen) å utarbeide et miljøprogram (heretter MP) til reguleringsplan for deler av rv. 36 (riksvei 36) i Telemark fylke.

Miljøprogrammet legges ved reguleringsplan og danner grunnlaget for en miljøoppfølgingsplan (heretter MOP) som skal inneholde avbøtende og forebyggende tiltak for å ivareta det ytre miljøet i bygge- og anleggsfasen. MOP skal utarbeides i forbindelse med byggeplan.

1.1 Formål

MP er et verktøy og levende dokument som holdes oppdatert først i prosjekteringen og siden gjennom hele kontraktsoppfølgingen (jfr. NS3466:2009). MP skal fastsette de miljømålene som skal ligge til grunn for valg av tiltak gjennom hele prosjektets livsløp og følges opp i MOP. MP skal redegjøre for hvilke miljøtemaer som er relevante for prosjektet, og hvilken påvirkning prosjektet vil kunne ha på det ytre miljøet. MP og MOP revideres dersom ny kunnskap om miljøpåvirkning kommer frem, eller det foretas endringer i prosjektet.

Dette dokumentet fastsetter miljømål, beskriver roller og ansvar, vurderer miljørisiko og oppfølging av prosjektets miljømål, etter mal fra Norsk standard *NS 3466:2009 Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygge-, anleggs- og eiendomsnæringen*.

1.2 Begreper

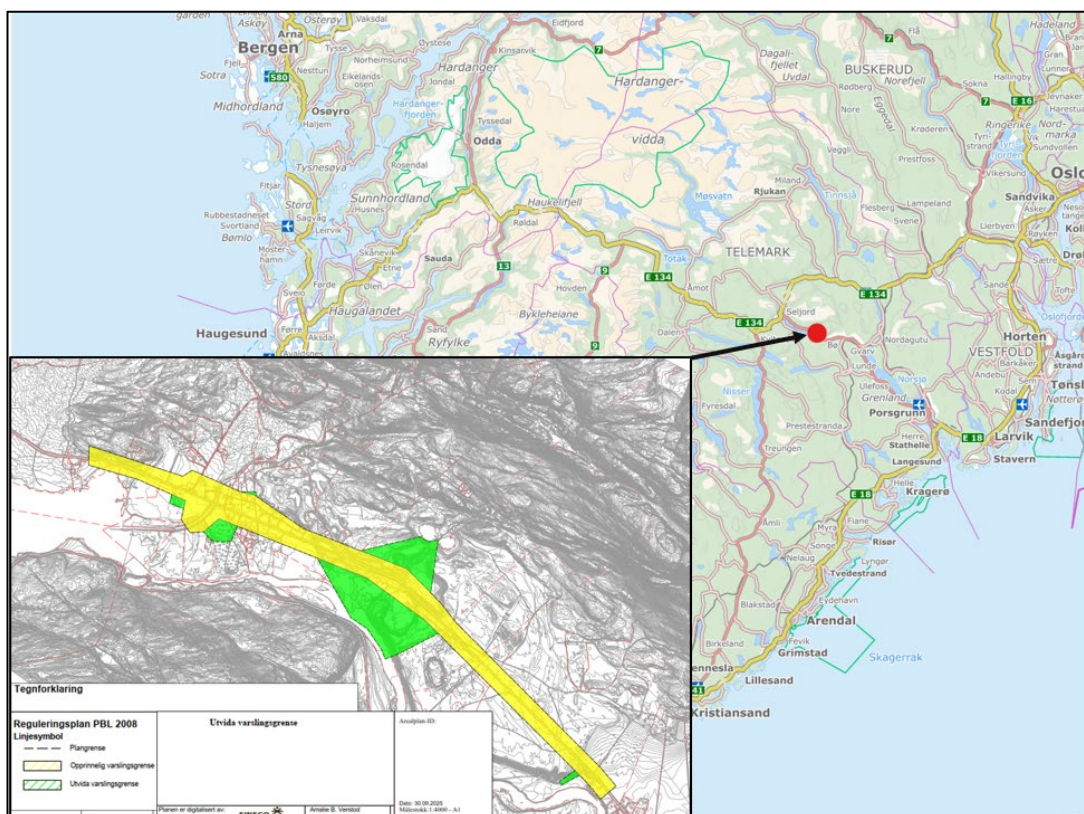
Dette dokumentet inneholder to elementer:

- **MP:** I denne delen beskrives roller og ansvar i prosjektet. Her fastsettes også miljømålene, oppfølgingen av disse og rammer og regelverk som skal ligge til grunn for valg av tiltak gjennom hele prosjektets livsløp. MP skal redegjøre for hvilke miljøtemaer som er relevante for prosjektet.
- **Miljørisikovurdering:** Miljørisikovurdering sier noe om risikoen knyttet til påvirkningen prosjektet vil kunne ha på det ytre miljøet. Metoden for vurdering er gjengitt i dette dokumentets vedlegg 8.2. Selve vurderingen fremgår som eget avsnitt under hvert miljøtema i kapittel -.

2 Om prosjektet

Det planlegges for en utbedring av rv. 36 mellom Kasin i Seljord kommune og Hestehegna i Midt-Telemark kommune (Figur 1). På grunn av flommen som rammet Telemark i 2024, ble man nødt til å midlertidig heve bruene over Hønseåa ved Hegna camping. Som følger av skader på ordinær bru skal det nå gjennomføres utbedringer. Hovedmålet med utbedringen er derfor å legge til rette for ny bru over Hønseåa. I tillegg er det et mål om å øke vegbredden mellom Kasin og Hestehegna til 9,0 meter for å forbedre trafiksikkerheten.

I 2026 skal reguleringsplanen for veistrekingen være ferdig utarbeidet. Anleggsstart er estimert til våren 2026. Planområdet omfatter totalt et areal på rundt 380 daa, og er avgrenset som vist i Figur 1. Det er tatt med tilstrekkelig areal langs eksisterende veg for å vurdere tilpasninger langs vegen. I Midt-Telemark kommune omfatter plangrensen 277 daa, og avgrenses i kommunegrensen mot Seljord kommune, ved Hønseåa.

Figur 1: Oversiktskart med tiltakets plangrenser og plassering i Norge. Figuren med plangrensene kan også sees i Vedlegg 8.1. Gul farge: opprinnelig varslingsgrense, grønn farge: utvida varslingsgrense.

3 Overordnede miljømål, rammer og regelverk

Statens vegvesen har definert 5 bærekraftsområder som de jobber med for å nå sine bærekraftsmål i vegprosjekter. Bærekraftsmålene er hentet fra SVV sine nettsider og er oppsummert i følgende tabell (Tabell 1) (SVV, 2026).

Tabell 1: SVVs bærekraftsmål for vegprosjekter (SVV, 2026).

Område	Bærekraftsmål
1. Klimagassutslipp og klimatilpasning	<p>Vi (SVV) gjør veinettet motstandsdyktig gjennom helhetlig arbeid med klimatilpasning.</p> <p>Vi reduserer klimagassutslipp fra veitransporten med 55 prosent innen 2030.</p> <p>Vi reduserer klimagassutslipp fra bygging, drift og vedlikehold av vei med 55 prosent innen 2030.</p> <p>Dette inkluderer klimagassutslipp fra materialproduksjon, materialtransport, ferje, massetransport, anleggsmaskiner og driftsmaskiner og arealbruksendringer.</p> <p>Vi reduserer klimagassutslipp fra intern drift med 55 prosent innen 2030.</p>
2. Ressursbruk og sirkulærøkonomi	<p>Vi fremmer sirkulære løsninger i planlegging og bruk av veinettet.</p> <p>Dette inkluderer forebygging av helse- og miljøfarlige stoffer i kretsløp.</p> <p>Vi reduserer ressursbruk og avfall ved bygging, drift og vedlikehold av vei.</p> <p>Vi er ledende på sirkulære tjenester for intern drift i offentlig sektor.</p>
3. Biologisk mangfold og økosystemer	<p>Vi unngår tap av viktig natur.</p> <p>Vi reduserer den totale arealbruken til utbyggingsporteføljen.</p> <p>Vi tar vare på natur og økosystemer langs veien på land og i vann.</p>
4. Lokalsamfunn og trafikanter	<p>Vi jobber for nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde i veitrafikken.</p> <p>Vi følger opp nullvekstmålet for persontransport i byer.</p> <p>Vi er en pådriver for bærekraftig mobilitet.</p> <p>Vi reduserer risikoen for negative helsevirkninger fra veitrafikk.</p> <p>Dette inkluderer støy og luft.</p> <p>Vi legger til rette for en universelt utformet fysisk og digital reisekjede.</p>
5. Seriøsitet og arbeidsforhold	<p>Vi sikrer at alle våre leverandører etterlever seriøsitetsbestemmelser innen 2030.</p> <p>Vi tar en ledende rolle for et seriøst arbeidsliv i transportsektoren.</p>

Prosjektet skal også ivareta myndighetskrav når det gjelder ytre miljø. Det vil si krav i gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer (Vedlegg 8.3), samt Midt-Telemark og Seljord kommunes miljømål og- krav i kommuneplaner (Vedlegg 8.4).

Regelverk og retningslinjer som omfatter anleggsarbeidernes helse og sikkerhet behandles ikke nærmere i denne miljøplanen, men ivaretas i SHA-plan (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) som følger av byggherreforskriften i prosjekterings- og byggefasen.

4 Roller og ansvar

Byggherre setter miljøkrav og påser at miljømål- og krav satt i MP og MOP blir fulgt opp i prosjekteringen.

Entreprenør, herunder alle underentreprenører med minst fem ansatte, skal utpeke en miljøansvarlig i egen prosjektorganisasjon for detaljprosjekterings-/bygge-/produksjonsfasen. Vedkommende skal påse at miljømål- og krav satt i MP, samt tiltak i MOP blir fulgt opp, og rapportere til miljøansvarlig hos byggherre.

Følgende skal være miljøansvarlige:

- Byggherre: Statens vegvesen. Navn på person/Utpekes før byggestart.
- Entreprenør: «Utpekes av entreprenør før byggestart» / «Navn på firma. Navn på person/Utpekes før byggestart».

5 Miljøverdier, krav, status og risikovurdering

I dette kapittelet beskrives tilstanden i planområdet og i prosjektet for de ulike miljøtemaene. Videre følger en enkel miljørisikovurdering basert på sannsynlighet og konsekvens. Metode for miljørisikovurdering er nærmere beskrevet i vedlegg 8.2.

Kunnskapsgrunnlaget til miljøtemaene i kapitlene 5.2 til 5.6, består av resultater fra NiN-kartlegging, fremmedartskartlegging, miljøtekniske grunnundersøkelser og en fagrapport for vannmiljø. Alle disse kartleggingene og fagrapportene er utarbeidet av Sweco for å samle ny kunnskap til veiprojektet. Tilleggsinformasjon er hentet fra miljødatabaser som Vann-nett, Vannmiljø, Kilden, Naturbase, NGU m.fl.

Det er som følge av miljørisikovurderingen for bygge- og anleggsfasen avdekket risiko for alle miljøtemaer i dette miljøprogrammet (Tabell 2). Det er avdekket høyest risiko for temaene; fremmede arter, naturtyper, rødlistearter og hensynssoner naturmiljø, kulturminner og kulturmiljø, landbruk, forurenset grunn og utslipp til grunn, grunnvann og overflatevann. Alle miljøtemaene krever forebyggende og avbøtende tiltak i ulike faser av prosjektet. Tiltakene skal settes opp i et eget dokument (MOP). MOP skal senest være ferdigstilt til byggestart.

5.1 Miljørisiko oppsummert

Tabell 2: Risikomatrix som oppsummerer risikobildet knyttet til bygge- og anleggsfasen.

Konsekvens → Sannsynlighet ↓	UFARLIG (1)	EN VISS FARE (2)	KRITISK (3)	FARLIG (4)
MEGET SANNSYNLIG (4)		Fremmede arter	Naturtyper, rødlistearter og hensynssone naturmiljø	Kulturminner og kulturmiljø
SANNSYNLIG (3)		Støy og vibrasjoner Lysforurensning Utslipp til luft Ressursbruk, materialvalg og klimagassutslipp	Landbruk Forurenset grunn	Utslipp til grunn, grunnvann og overflatevann
MINDRE SANNSYNLIG (2)			Håndtering av miljøfarlige stoffer og kjemikalier Friluftsliv	
LITE SANNSYNLIG (1)				

Fargekodene angir en vurderingsskala for risiko og kan tolkes slik:

	Tiltak nødvendig
	Tiltak skal vurderes
	Tiltak ikke nødvendig

5.2 Naturverdier

5.2.1 Naturtyper, rødlistearter og hensynssoner naturmiljø

Krav:

- Naturmangfoldloven kapittel II, III, V og VI.
- Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Naturtyper:

I juni 2025 utførte Sweco en NiN- og en fremmedartskartlegging langs vegstrekningen som skal utbedres. Resultantene fra kartleggingene er samlet i en naturmangfoldsrapport (Sweco, 2025a). Under NiN-kartleggingen ble naturtypelokaliteten «gammel furuskog med liggende død ved» registrert, med et areal på ca. 2000 m² (Figur 2). Naturtypen ble vurdert til å ha god tilstand grunnet fraværet av fremmede arter og lav grad av slitasje (Sweco, 2025a). Se naturmangfoldsrapporten for en komplett beskrivelse av undersøkelsene og resultatene.

Rapporten sier at det beste er å unngå arealbeslag i naturtypelokaliteten, og at det settes opp en buffersone på 5 m utfra lokaliteten for å unngå at arbeid langs nærliggende vei påvirker naturtypens tilstand. Videre sier rapporten at dersom det ikke er mulig å unngå at naturtypelokaliteten blir berørt av veiutbedringen, anbefales det at noe av den døde veden innenfor lokaliteten flyttes ut av lokaliteten. Figur 7 i naturmangfoldsrapporten illustrerer hvilke områder som er egnet for en slik flytting. Det er verdt å merke seg at dersom man flytter naturtypen vil ikke denne bli klassifisert som naturtype lengre (Sweco, 2025a).

Det antas at den kartlagte naturtypen vil bli berørt av vegutbyggingen. Naturtypen må derfor flyttes i henhold til anbefalingene i naturmangfoldsrapporten (se kapittel 3.1 om avbøtende tiltak). Miljøprogrammet skal oppdateres med en figur som viser hvordan naturtypen blir berørt av vegutbyggingen.

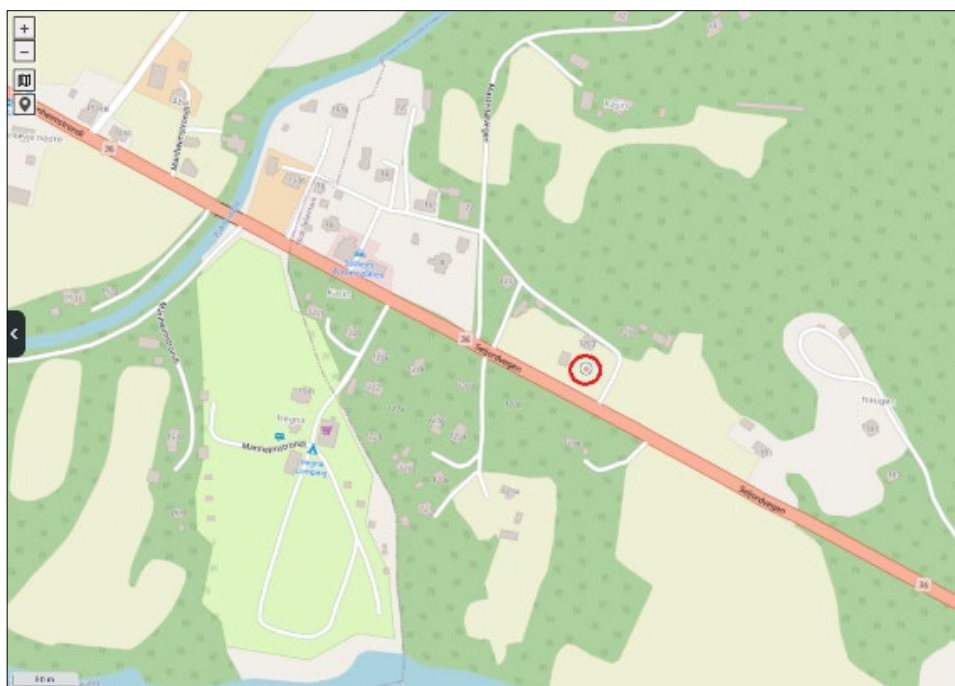

Figur 2: Flybilde over planområdet, med kartleggingsområdet og kartlagt naturtype gammel furuskog med liggende død ved (Sweco, 2025a).

- **Rødslitearter:**

Det er ikke gjort en systematisk kartlegging av rødlistearter i forbindelse med vegprosjektet. Det kan derfor ikke utelukkes at det forekommer rødlistearter andre steder langs vegstrekningen enn det som allerede er registrert i offentlige miljødatabaser. Flere rødliste fuglearter er observert i området hvor veien skal utbedres. Følgende er registrert: storskarv (NT), vipe (CR), grønnfink (VU), sandsvale (VU), dverglo (VU), gulspurv (VU), granmeis (VU), stær (NT), taksvale (NT) og tretåspett (NT). Se artskart.no for komplett oversikt over rødliste-registreringer. Det ble ikke gjort funn av rødlistede arter i den kartlagte naturtypen.

Det er også registrert to rødlistede insekter: lunggjøkhumle (VU) på en eiendom nær Hegna Camping (Figur 3) og engglassvinge (NT) på sandtaket ved Herretjønn (Figur 4).

Figur 3: Rød sirkel: Lundgjøkhumble (VU) (artskart.no).

Figur 4: Rød skravur: engglassvinge (NT) (artskart.no).

Klumpkjuke (NT) er registrert langs med rv. 36, sør for sandtaket ved Herretjønn (Figur 5).

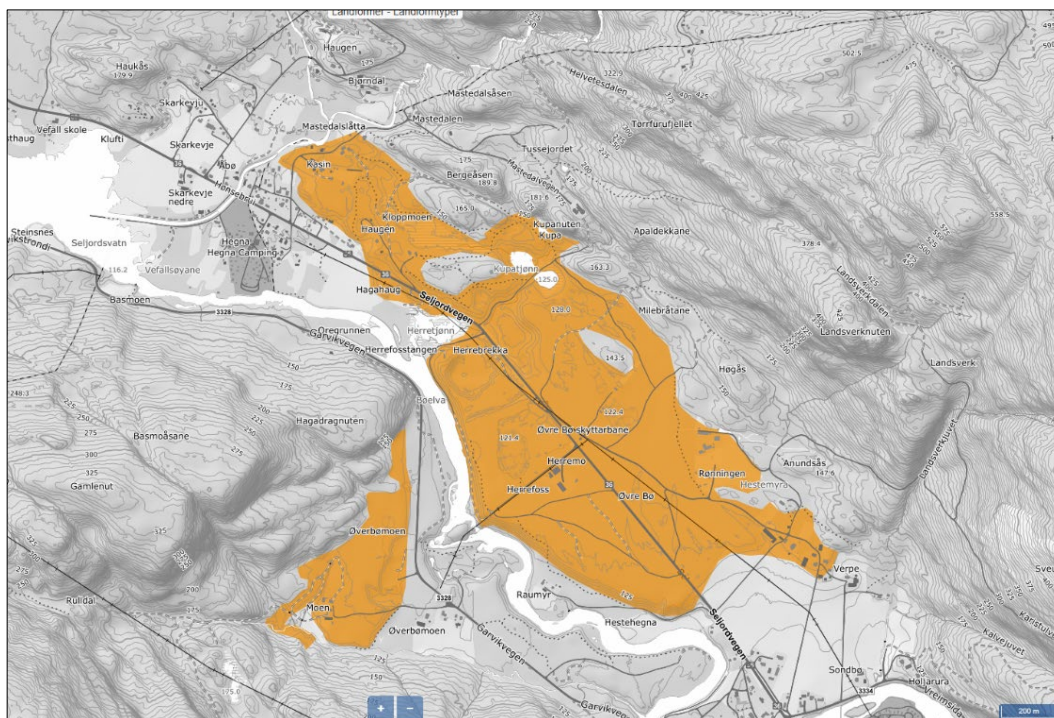
Figur 5: Rød sirkel: klumpkjuke (NT) (artskart.no).

- **Hensynssone naturmiljø:**

Herretjønn er et tjern som ligger i umiddelbar nærhet av vegstrekningen og er satt av med hensynssone i områderegeringsplanen for Bø Vassverk Herremo (planID: 4020_02_32_2009).

Herretjønn ble kartlagt i 2010 av Asplan Viak. Området er kartlagt som naturtypen «evjer, buker og viker» etter DN13 metodikken, hvor området ble gitt verdien «viktig» (Figur 6). Grunnlaget for verdisetningen er at slike områder ofte huser rødlistearter, spesielt øyenstikkere og andre ferskvannsorganismer. Rådet som ble gitt for området da var å sørge for at det forble inngrepsfritt, og at det ikke bør fylles ut mer steinmasser i evja. Prosjektet bekrefter at det ikke skal fylles ut med masser i Herretjønn.

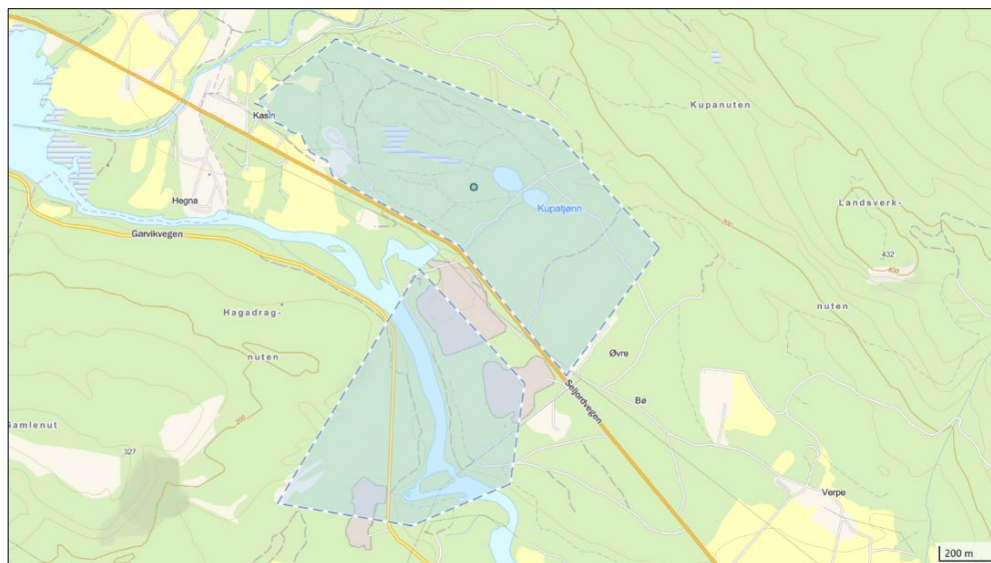

Figur 7: Den oransje skraveringer viser landformtypen «fossilt delta» som er en rødlistet naturtype/landform (ngu.no).

- **Geologisk arv:**

Ifølge NGU beskrives geologisk arv som følgende: «Geologisk arv viser geologiske lokaliteter av særlig verdi for undervisning, forskning og/eller formidling (geosteder). Det inneholder data innsamlet til ulike formål over lang tid, delvis digitalisert ved NGU fra analoge data, delvis innsamlet i nyere tid. Det inkluderer både geosteder av stor utstrekning (landskapselementer) og små lokaliteter.» (Geonorge, 2025). Det er registrert en geologisk arv «Herremo-Øverbømoen», i nærheten av rv. 36 (Figur 8). Disse er ikke vernet i dag, men har et «historisk verneforslag».

Figur 8: Registrering av geologisk arv. Blå skravur og blå prikk viser «historiske verneforslag» (NGU.no, geologisk arv).

Miljørisikovurdering:

- **Naturtypen:** den kartlagte naturtypen ligger innenfor reguleringsgrensene. Naturtypen blir berørt av vegutbyggingen og må mest sannsynlig flyttes. Siden den ligger innenfor plangrensene og skal flyttes, vurderes sannsynlighetsgraden til «meget sannsynlig» (4). Konsekvensgraden vurderes til «farlig» (4). Prosjektet skal benytte seg av anbefalingene om avbøtende tiltak slik beskrevet i naturmangfoldsrapporten og implementeres i MOP.
- **Rødlistearter:** Det er registrert flere rødlista fuglearter i området hvor vegprosjektet er tenkt gjennomført. Støy fra anleggsarbeider, arealbeslag og fjerning av trær langs vegtraseen kan ha negative konsekvenser på hekkende fugl. Sannsynligheten for at disse artene blir berørt settes til «sannsynlig»(3) og konsekvensen til «en viss fare» (2). Avbøtende tiltak skal beskrives i MOP.
- **Hensynssone naturmiljø:** Det skal ikke fylles ut med masser i hensynssonen til Herretjønn. Sannsynligheten vurderes derfor til «mindre sannsynlig» (2) og konsekvensen til «en viss fare» (2). Avbøtende tiltak skal beskrives i MOP.
- **Geologiske landformer og arv:** veien som skal utvides går i dag igjennom det fossile deltaet. Veien skal utvides på begge sider og risikoen for at det fossile deltaet blir berørt er derfor høy. Konsekvensen anses allikevel som lav da kun en mindre del av den geologiske naturtypen blir berørt som følge av utbyggingen. Det samme gjelder området som er registrert som geologisk arv.
- Samlet vurdering av sannsynlighet 3 og konsekvens 3:

Risiko	Tiltak nødvendig
--------	------------------

5.2.2 Fremmede arter

Krav:

- Naturmangfoldloven kapittel IV.
- Forskrift om fremmede organismer av 19.06.2015.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

I juni 2025 utførte Sweco en NiN-kartlegging og en fremmedartskartlegging langs vegstrekningen som skal utbedres. Resultantene fra disse kartleggingene ligger i en samlet naturmangfoldsrapport (Sweco, 2025a).

Det ble funnet fremmede arter med høy (HI) og svært høy (SE) risiko langs vegstrekningen. Følgende ble registrert: blankmispel (SE), blåhegg (SE), buskhyll (SE), fagerfredløs (SE), grønnpil (SE), hagelupin (SE), parkslirekne (SE), sibirbergknapp (SE) og sibirertebusk (HI) (Tabell 3). Det vises til naturmangfoldsrapporten fra 2025 for oversikt over hvor disse artene er lokalisert på kart og områder som krever ekstra aktsomhet (Sweco, 2025a). Rapporten inneholder også en tiltaksplan for hvordan disse fremmede artene skal håndteres før gravearbeider og anleggsfase, og under anleggsfasen.

Tabell 3: Oversikt over kartlagte fremmede skadelige arter. Tabellen er hentet fra naturmangfoldsrapport (Sweco, 2025a).

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Fremmedartskategori	Delområde med forekomst
Blankmispel	<i>Cotoneaster lucidus</i>	SE	Hestehegna
Blåhegg	<i>Amelanchier spicata</i>	SE	Kasin
Buskhyll	<i>Sambucus racemosa</i>	SE	Kasin
Fagerfredløs	<i>Lysimachia punctata</i>	SE	Kasin
Grønnpil	<i>Salix x fragilis</i>	SE	Hestehegna
Hagelupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	SE	Kasin, Herremoen, Hestehegna
Parkslirekne	<i>Reynoutria japonica</i>	SE	Kasin
Sibirbergknapp	<i>Phedimus hybridus</i>	SE	Kasin
Sibirertebusk	<i>Cargana arborescens</i>	HI	Kasin

Miljørisikovurdering:

- En fremmedartskartlegging viser at det er registrert fremmede arter innenfor reguleringsområdet. Naturmangfoldsrapporten skriver at hagelupin er den mest

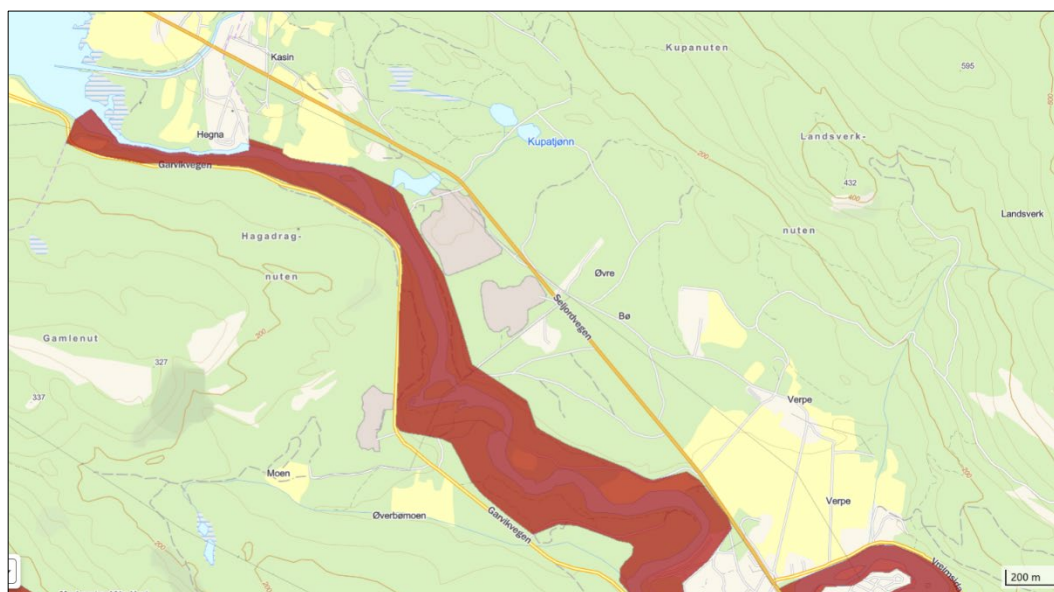
utbredte fremmede arten i planområdet, imens parkslirekne er den arten med høyst potensiale for å utgjøre skade. Risikokategorien for en fremmed art bestemmes etter artens økologiske effekt og potensiale for spredning og etablering. Håndteringen av en fremmed art vil også variere fra art til art. Det gjøres derfor en overordnet risikovurdering i dette miljøprogrammet, og det henvises til naturmangfoldsrapporten for øvrig informasjon om risikoen knyttet til de kartlagte fremmede artene.

- Det skal utarbeides en plan for håndtering av fremmede arter før anleggsstart basert på anbefalingene og de avbøtende tiltakene som er foreslått i naturmangfoldsrapporten.
- Vurdering av sannsynlighet 4, og konsekvens 2:

Risiko	Tiltak nødvendig
--------	------------------

5.2.3 Friluftsliv

Figur 9 viser registrerte friluftslivsområder langs vegstrekningen som skal utbedres. Rødt område er et jordbrukslandskap, og ligger i kategorien «svært viktig friluftslivsområde». Områdebeskrivelsen er som følge: «Område med tursti langs Bøelva. Nærturområde for lokale og turister ved campingplassene langs elva. Elvestrekninga blir også mye brukt til padling og undervisning for USN studenter og folkehøyskoler i området. Øvre elvestrekning relativt urørt. Flere badeplasser.» (naturbase.no).

Figur 9: Registrert friluftslivsområde. Området ble kartlagt i 2015 av Vestfold og Telemark fylkeskommune (naturbase.no).

Miljørisikovurdering:

- Den sørligste delen av vegstrekningen ligger helt inntil grensen til et registrert friluftslivsområde. Selv om det ikke er registrert offisielle turgåere ferdes i nærhetene av plangrensene, kan det ikke utelukkes at turgåere ferdes i området. Det kan være en fare for turgåere dersom de befinner seg i nærheten av anleggsplassen. Avbøtende tiltak skal vurderes.
- Vurdering av sannsynlighet 2 og konsekvens 3:

Risiko	Tiltak skal vurderes.
--------	-----------------------

5.2.4 Kulturminner og kulturmiljø

Krav:

- Kulturminneloven.
- Plan og bygningsloven §12-7 (bestemmelser i reguleringsplan).
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

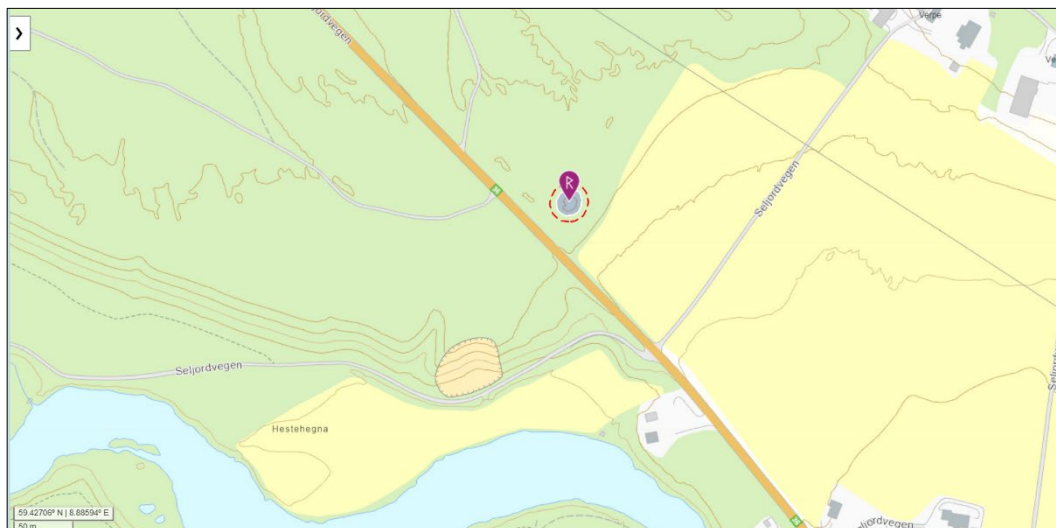
Tilstand:

Det regionale kulturminnevernet i Telemark fylkeskommune har i 2025 gjennomført en arkeologisk registrering i forbindelse med vegprosjektet. Det ble påvist automatisk fredet kulturminner. Rapport for den arkeologiske registreringen er ikke ferdigstilt per januar 2025, men skal bli ettersendt. Automatisk fredede kulturminner som fylkeskommunen har registrert innenfor planområdet er:

- ID 338137 Kokegroplokalitet (Figur 10).
- ID 338138 Jernvinneanlegg (Figur 10).
- ID 49044-1 Gravhaug (Figur 11).

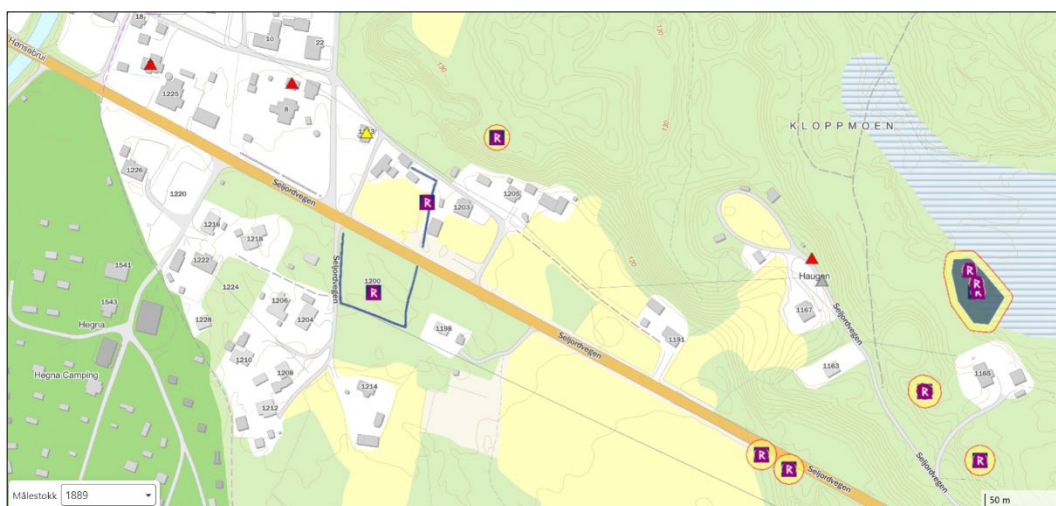

Figur 10: Automatisk fredede kulturminner ID 338137 Kokegroplokalitet og ID 338138 Jernvinneanlegg.

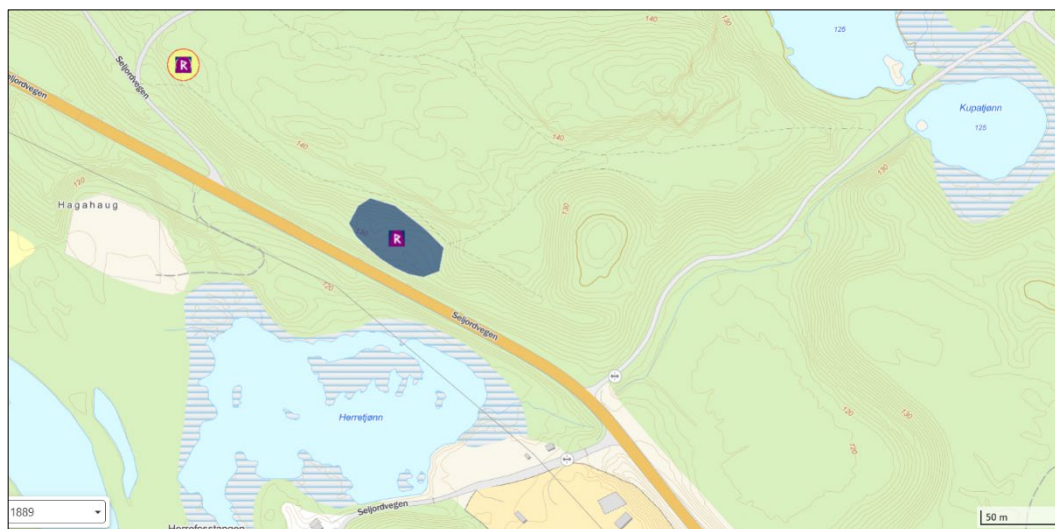

Figur 11: Automatisk fredet kulturminne ID 49044-1 Gravhaug.

Det er også registrert kulturminner som ikke er fredet og som kan komme i konflikt med prosjektet. Det er kommunene som har ansvar for de ikke fredede kulturminnene. Beskrivelse av de registrerte kulturminnene ligger under hver figur. Informasjonen er hentet fra (kulturminnesøk.no). Det er mest satt fokus på det som ligger nærmest vegen og innenfor plangrensene.

Figur 12: registrerte kulturminner ved Kasin (Hønså-bru). Røde og gule firkanter mot venstre er SEFRAK-bygninger. Det er registrert to arkeologiske minner med landbruk som funksjonsområde parallelt med hverandre (merket med R og blå strek på hver side av vegen). Merk kulturminnene som ligger tett inn mot veien med gul hensynssone. Disse er gravminner uten vern.

Figur 13: registrerte kulturminner ved Herretjønn. Dette er et arkeologisk kulturminne i nærheten av vegen, som er en bolig eller en bosetting (naturbase.no).

Miljørisikovurdering:

- Det er registrert flere kulturminner i og i nærheten av grensene til reguleringsplan. Det er derfor en viss risiko for at flere av disse kulturminnene kan bli berørt. Det kan ikke utelukkes at det vil dukke opp gjenstander eller spor av automatisk fredede kulturminner i anleggsfasen og at disse kan bli skadet. Fordi to kulturminner ligger rett ved vegen og tett mot vegen vurderes sannsynligheten for at disse blir berørt til meget sannsynlig (4) og konsekvensen farlig (4).
- Det skal inngås en dialog med Telemark fylkeskommune videre i planprosessen angående de fredede kulturminnene
- Det skal foreligge en kulturminneerklæring fra Telemark fylkeskommune før anleggsstart.
- Det må også inngås en dialog med Midt-Telemark kommune for de andre kulturminnene som ikke er vernet og som ligger innenfor planområdet. Det kan settes opp bestemmelser i reguleringsplan som sier noe om hvordan disse kulturminnene skal hensyntas og håndteres.
- Vurdering av sannsynlighet 4, og konsekvens 4:

Risiko	Tiltak nødvendig
--------	------------------

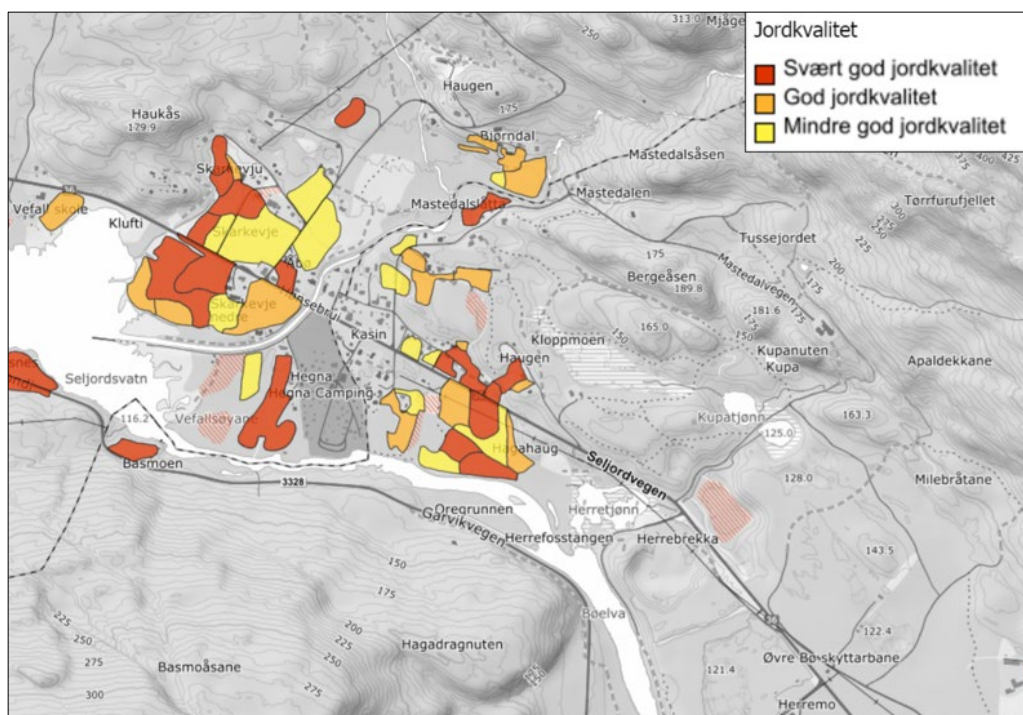
5.3 Landbruk

Krav:

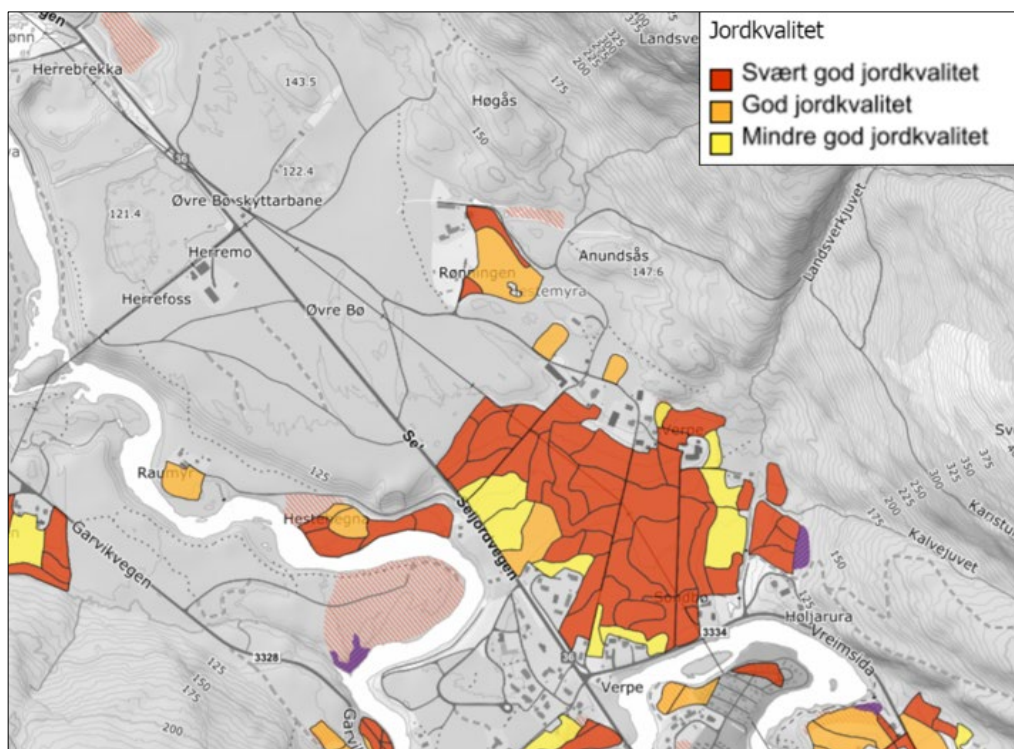
- Jordlova § 9, forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere, forskrift om floghavre.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Det er registrert dyrkbar mark og jord med kvalitet som varierer fra svært god til mindre god langs vegtraseen, og innfor planområdet (Figur 14 og 15). Flere av disse jordbruksområdene ligger tett inntil vegen i dag. Deler av jordbruksområdet vil bli berørt av den planlagte utbyggingen. Det er bestemt at matjord skal tas vare på og flyttes i prosjektet. Det skal derfor utarbeides en matjordplan som skal være klar til byggeplan. Det er også registrert floghavre på to eiendommer som ligger helt inn til vegtraseen (eiendom 28/1 og 28/3). Håndtering av floghavre vil også beskrives i matjordplanen.

Figur 14: Skravert område i rødt viser dyrkbar mark. Det vil si areal som egner seg for oppdyrking til fulldyrka jord. De andre område viser tre ulike klasser av jordkvalitet (se beskrivelse øverst i figuren) (kilden.nibio.no).

Figur 15: Skravert område i rødt viser dyrkbar mark. Det vil si areal som egner seg for oppdyrking til fulldyrka jord. De andre område viser tre ulike klasser av jordkvalitet (se beskrivelse øverst i figuren) (kilden.nibio.no).

Miljørisikovurdering:

- Kvaliteten på matjord kan bli forringet når man graver, mellomlagrer og legger tilbake matjorden. Matjord kan bli forringet ved «pakking» som følge av bruk av tunge anleggsmaskiner.
- Floghavre kan spres med jord med frø og plantedeler som fester seg til hjul, belter og graveutstyr. Det er registrert floghavre på jorden innenfor planområdet. Floghavre skal ikke spres til andre lokaliteter. Det skal utarbeides en matjordsplan.
- Samlet sannsynlighet 3, og konsekvens 3.

Risiko	Tiltak nødvendig
--------	------------------

5.4 Forurensning

5.4.1 Forurenset grunn

Krav:

- Forurensningsloven § 7 (plikt til å unngå forurensning) og § 40 (beredskapsplikt). Forurensningsloven kapittel 2
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Det antas at det vil genereres mengder med masser fra anleggsarbeidet da det skal graves på begge sider av vegen. Sweco har derfor i november 2025 gjennomført miljøtekniske grunnundersøkelser ved 14 ulike punkter (Figur 16) langs deler av rv. 36, for å avdekke om det potensielt finnes forurensede masser innenfor grensene til foreslått planområde. Det ble påvist forurensing av PCB i en av de 14 prøvene, ved punkt 5 (Figur 16).

Sweco har utarbeidet en miljøteknisk rapport som beskriver metode for prøvetakingen, forurensingssituasjonen og hvordan håndtere rene og forurensede masser. Vegutbyggingen skal gjennomføres i tråd med forurensingsregelverk og anbefalinger i miljøteknisk rapport.

Figur 16: Oversikt over prøvetakingspunkter fra miljøtekniske grunnundersøkelser. Prøvesvar fra undersøkelsen viser at det er forurensing i grunnen ved punkt 5 (Sweco, 2025b).

Miljørisikovurdering:

- Forurensning er påvist ved punkt 5 langs vegstrekningen i det foreslåtte reguleringsplanområdet. Det er også en risiko for å oppdage annen ukjent forurensning i grunnen under gravearbeid, som kan spre seg videre. Hvis forurensningen håndteres feil, kan den spres til grunnen og videre til grunnvannet (grunnvann omtales ytterligere i neste kapittel).

- Massebalanse skal opprettholdes i prosjektet. En massehåndteringsplan bør utarbeides før anleggsstart, som beskriver håndtering, sortering, disponering av massene og hvor massene skal lagres. Plasseringen av massene skal vurderes i hensyn til grunnvann og vassdrag for å begrense avrenning av partikler og eventuell forurensing til drikkevannskilden og nærliggende vassdrag.
- Massehåndteringsplanen skal sees i sammenheng med miljøteknisk rapport, fagrapport for vannmiljø og naturmangfoldsrapporten, spesielt med hensyn til fremmede arter.
- Samlet vurdering av sannsynlighet 3, og konsekvens 3:

Risiko	Tiltak skal vurderes
--------	----------------------

5.4.2 Utslipp til grunn, grunnvann og overflatevann

Krav:

- Forurensningsloven § 7 (plikt til å unngå forurensning) og § 40 (beredskapsplikt). Forurensningsloven kapittel 2.
- Vannforskriften, forurensningsforskriften og drikkevannsforskriften.
- Lakse – og innlandsfiskekloven § 7
- Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.
- Vannressursloven.
- Lifjellområdet verneplan III av 1986: [016/6 Lifjellområdet - NVE](#)
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

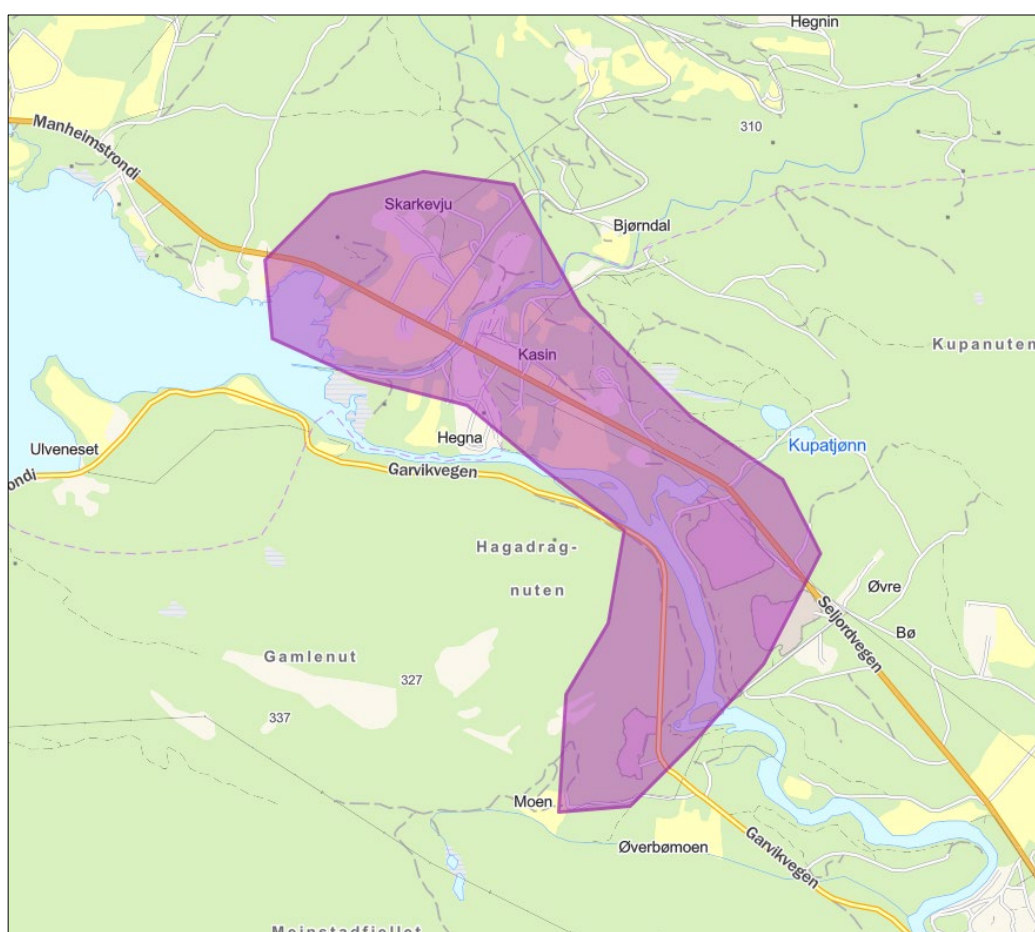
- **Fagrapport vannmiljø:**

En egen fagrapport for vannmiljø og naturmangfold i vann beskriver påvirkninger og konsekvenser som vegprosjektet kan ha på nærliggende grunnvann og overflatevann i prosjektområdet. Fagrapporten konkluderer med at planens tiltak, altså vegprosjektet, vil ha middels stor konsekvens på nærliggende vassdrag og drikkevannskilden. Vannforekomster som utredes i fagrapporten inkluderer Øvre Bø (grunnvann), Hølseåa (del av et vernet vassdrag), Herretjønn, Bøelva, og Seljordsvatn.

Dette temaet vurderes derfor på et overordnet nivå i miljøprogrammet, hvor viktige punkter fra fagrapporten inkluderes. Spesielt gjelder dette vurderinger knyttet til drikkevannskilden, naturmangfold i vann, og kantvegetasjon. Det henvises til fagrapporten for en komplett beskrivelse av tilstand, påvirkning og konsekvens som følge av tiltakene i foreslått reguleringsplan.

➤ Grunnvannsforekomst (Øvre Bø Vann-nett ID 016-977-G):

Øvre Bø strekker seg under deler av prosjektområdet (Figur 17) og har god kvantitativ og kjemisk tilstand ifølge Vann-nett. Grunnvannsforekomsten er drikkevannskilden til Bø i Telemark og er registrert som beskyttet område etter Drikkevannsforskriften. I dag er det tre av totalt fire etablerte produksjonsbrønner i grunnvannsforekomsten som forsyner Bø i Telemark med vann. Fagrapporten beskriver Øvre Bø som en «akvifer med åpent grunnvannsspeil uten overliggende tette lag, dominert av grus og sand i godt sorterte lag. Grunnvannsforekomsten har trolig en viktig funksjon i områdets totale vannbalanse, med tanke på opprettholdelse av vannføringen i nærliggende vassdrag spesielt i tørrere perioder» (Sweco, 2026). I fagrapporten er denne grunnvannsforekomsten vurdert til å ha svært stor verdi.

Figur 17: Grunnvannsforekomst Øvre Bø (lilla omriss) (Vann-nett.no).

➤ Hølseåa (Vann-nett ID 016-1904-R):

Den økologiske tilstanden i Hølseåa er registrert som svært god, men udefinert kjemisk tilstand (vann-nett.no). Elven er påvirket av avrenning fra vegtransport, sur nedbør og utslipp fra

separate avløpsanlegg, men dette er i liten grad. Hønseåa ligger innenfor beskyttet område etter Forurensningsforskriftens kapittel 11: Generelle bestemmelser om avløp. Hønseåa inngår også som vernet vassdrag i verneplanen til Lifjellområdet som tredde i kraft 12.02.2005 (naturbase.no). Basert på den svært gode økologiske tilstanden er elven vurdert til svært stor verdi i fagrapport for vannmiljø og naturmangfold i vann (Sweco, 2026). Det er verdt å merke at større deler av kantsonen på den venstre siden av Hønseåa ble fjernet i 2024 for å etablere erosjonssikring langs elven i forbindelse med flommen som rammet Telemark. Kantsonen på denne siden besto tidligere av løvtrær, slik som på den høyre siden av vassdraget hvor kantvegetasjonen i dag er intakt.

➤ Herretjønn (vann-nett ID: 016-2904-R):

Herretjønn hører til Bøelva øvre bekkefelt. Ifølge vann-nett er den økologiske tilstanden moderat og den kjemiske tilstanden er utdefinert. Innsjøen blir i dag påvirket av avrenning fra fylldyrket mark og skogbruk, samt utslipp fra separate avløpsanlegg. Som nevnt tidligere i kapittel 5.2.1 er Herretjønn registrert som en viktig naturtype. Evjen spiller en viktig rolle i det lokale økosystemet og har betydelig verdi på grunn av potensialet for stor biodiversitet, vannfiltrering og erosjonskontroll, samt et viktig økosystem for fiske, innsekt- og fugleliv. Herretjønn er derfor vurdert til å ha stor verdi i fagrapporten (Sweco, 2026).

➤ Bøelva (vann-nett ID: 016-2408-R):

Bøelva er en del av Skiensvassdraget/Langesundsfjorden. Den har en god økologisk tilstand. Den kjemiske tilstanden er ikke definert. Bøelva har forekomst av storørret da den trolig gyter i elven. Storørret er vurdert til nasjonal verneverdi og som må vises særlig hensyn til i forvaltningen. Bøelva er også kjent for at den er leveområde for elvemusling. Aktiviteter i dag som har negativ påvirkning på Bøelva gjelder blant annet avrenning fra fulldyrka mark. I fagrapporten er Bøelva vurdert til å ha svært stor verdi.

➤ Seljordsvatn (vann-nett ID: 016-11-2-L):

Seljordsvatn har svært god økologisk tilstand. Den kjemiske tilstanden er ukjent (Vann-nett.no). Seljordsvannet har forekomst av storørret. En tidligere studie fra 2016 beskriver at det er i hovedsak Vallaråi og Bøelva som er kjente gyteområder for storørret. Og at Hønseåa sammen med andre elver i området er gyteområder for mindre ørret som befinner seg Seljordsvatn. Storørret er vurdert til nasjonal verneverdi og som må vises særlig hensyn til i forvaltningen. Lokal kunnskap tilsier at det finnes ål i Seljordsvatn. Ål er på den norske rødlista og er vurdert til sterkt truet i Norge. Seljordsvannet er vurderes til å ha svært stor verdi i fagrapporten.

• **VA-anlegg og borebrønner:**

Langs traseen ved Hegna Camping i Midt-Telemark kommune finnes det septiktanker og spredegrøfter som ligger tett inntil vegtraseen, men posisjonen deres er noe usikker. Kvaliteten på vannet i spredegrøftene er ikke kjent. Det er lite informasjon om septiktanker og andre VA-løsninger for eiendommene som ligger i Seljord kommune. Prosjektet er kjent med at det finnes to drikkevannsbrønner på eiendom gn/bnr 10/1 som ikke er registrert i offentlige databaser. Det er ellers registrert flere løsmasse- og fjellbrønner i området. I Seljord kommune er disse: Fjellbrønn nr. 32102, Fjellbrønn nr. 78627, Fjellbrønn nr. 84996, Fjellbrønn nr. 118144, Fjellbrønn nr. 49539, Løsmassebrønn nr. 42096 og Løsmassebrønn nr. 117602. I Midt-Telemark kommune er

disse: Fjellbrønn nr. 83128, Fjellbrønn nr. 138015, Fjellbrønn nr. 34803 og Fjellbrønn nr. 134586. Bø vannverks brønner nevnes ikke her.

Det er ikke utført kartlegginger av private drikkevannsbrønner i forbindelse med vegprosjektet, det kan derfor ikke utelukkes at det kan forekomme flere brønner enn det som er nevnt i MP og som er registrert i offentlige miljødatabaser (ngu.no, Granada).

Ved veien ovenfor Herretjønn er det et eksisterende tettsystem som skal oppdateres i prosjekteringen for å fange opp forurenset veivann. Målet er å hindre at dette vannet renner til Herretjønn og til drikkevanskilden. Det eksisterende systemet fører vannet til Bøelva, nedstrøms drikkevanskilden. Disse funksjonene skal oppdateres i prosjekteringsfasen for å bedre håndtere forurensing fra vei og eventuelle akutte forurensingsulykker fra veitrafikk i driftsfasen. Gamle stikkrenner skal også oppdateres i prosjekteringen.

Drikkevannsledningen til Midt-Telemark kommune blir berørt når veien skal utvides. Derfor skal deler av vannledning byttes ut. Om noen deler skal beholdes, eller om hele skal byttes ut er per desember 2025 ikke avklart. Utbygging av drikkevannsledning vil gjelde fra kommunegrensen mellom Seljord og Midt-Telemark kommune til enden av reguleringsplanen ved Hestehegna i Midt-Telemark kommune.

Miljørisikovurdering:

- **Grunnvannsføremst (Øvre Bø):**

Punkt 4.1.1.2 i fagrapporten for vannmiljø og naturmangfold i vann, beskriver hvordan grunnvannsføremsten kan bli påvirket i både anleggs- og driftsfase av prosjektet. Et av de viktigste punktene angående påvirkning på grunnvannsføremsten er at en «*Heving av veien kan endre mønsteret av overflateavrenning, noe som kan føre til enten redusert eller økt infiltrasjon til grunnvannsmagasinet. Ombyggingen kan også endre det naturlige strømningsmønsteret til vann, både på overflaten og under bakken, noe som kan påvirke hvordan vann infiltrerer magasinet. Det er forutsatt at arbeidet ikke skal berøre grunnvannspeilet, og vannveier vil ikke bli påvirket, så sannsynligheten for konflikt er liten. Dersom stengning av vannveier likevel skulle oppstå, kan tiltaket ha en effekt på den kvantitative tilstanden, hvilket kan påvirke vannføringen til nærliggende elver og innsjøer, som Bøelva, Hønsåi og Herretjønn. Dette kan også ha konsekvenser for vegetasjon og viktige naturtyper som er avhengige av grunnvannets økologiske funksjon*».

Videre sier rapporten at: «*En åpen grunnvannsakvifer har høy eksponering til forurensningskilder på grunn av den direkte kontakten med overflatevannet. Dette gjør den mer utsatt for hurtig forurensning fra avrenning, punktforurensning, og indusert infiltrasjon. Sand er svært permeabel, hvilket betyr at vann og oppløste stoffer beveger seg relativt raskt gjennom sandlaget. Samtidig har sand en begrenset evne til å filtrere forurensing som kjemikalier*».

- **VA-anlegg og private borebrønner:**

Det er en risiko for at kvaliteten på de private drikkevannsbrønnene forringes, som følge av anleggsaktiviteten. Sprenging i fjell kan skape nye årer og endringer i grunnen, som kan føre uønsket vann inn til fjellbrønnene. Tiltak for å ta vare på drikkevannskavliten må følges opp i

anleggsfasen og implementeres i MOP. Det skal inngås en dialog med grunneiere for å kartlegge private borebrønner som kan bli påvirket av anleggsprosjektet.

Oppgradert tettsystem for overvann ved veien i nærheten av Herretjønn skal sørge for at forurenset vann fra veitrafikk, og eventuelt forurensing fra akutte trafikkuhell, ikke tilføres Herretjønn og drikkevannskilden.

Graving i nærheten av spredegrøfter og septiktanker kan være risikabelt og i verste fall føre til akutt forurensning hvis det oppstår hull på disse systemene som følge av gravingen. Prosjektet må ha en komplett oversikt over alle private VA-anlegg i grunnen før anleggsstart.

Ved anleggsarbeid langs rv. 36 og utbygging av vannforsyningsledningen til Midt-Telemark kommune, skal det unngås forurensing til drikkevannet.

- **Generell risikovurdering for alle vassdrag i prosjektet (grunnvann og overflatevann)**
Når det gjelder krav til drikkevann herunder også vannforekomsten i Midt – Telemark kommune vises det særskilt til bestemmelsene. Punktene nedenfor må leses i lys av det.
- Faktorer som kan utgjøre en risiko for grunn, grunnvann og vassdrag inkluderer akutte utslipp av olje og drivstoff fra anleggsmaskiner og fra kjemikalier. Samt anleggsvann fra byggegrøper i forurenset grunn, betong og urensset anleggsvann. Dette kan medføre forurensing til grunn, som kan spres videre til drikkevannskilden og de andre nærliggende vassdragene. All håndtering av anleggsvann/overvann skal være avklart før byggestart.
- Anleggsvann/overvann i anleggsperioden tillates ikke ført urensset inn på kommunens ledningsnett eller til resipient, og dette vannet må dermed samles opp og renses før det føres videre. Det vil uansett være en viss risiko for at anleggsvannet ikke samles opp, og renner urensset ut i grunnen og til nærliggende vannforekomster. Eventuell forurensning kan dermed føre til forringelse av vannkvaliteten i drikkevannskilden og de andre vannforekomstene. Det skal vurderes om det trengs en prøvetakingsplan for overvåking av vannmiljøet.
- Det er en fare for tilførsel av forurenset veivann til nærliggende vassdrag og drikkevannskilden i både anleggs- og driftsfasen. Et oppdatert tettsystem skal foreligge i prosjekteringen for håndtering av forurenset veivann. Tettsystemet skal også kunne håndtere eventuelle trafikkuhell som kan forekomme på strekningen.
- Det skal sprenges i fjell og sprengmasser vil kunne inneholde nitrogenforbindelser som danner ammoniakk, som kan være giftig for fisk i kontakt med vann. Sprengmasser vil også kunne inneholde mikroplast som kan havne i naturen og i vassdragene. Sprengstein er skarpe og vil kunne gjøre skade på gjellevevet til fisk. Elvemusling og andre ferskvannsorganismer vil også være utsatt. Det skal innføres avbøtende tiltak i MOP for å begrense partikkelavrenning til vassdragene og unngå nedslamming. Mikroplast skal ikke tilføres naturen.
- Anleggsarbeid i nærheten av vassdrag, for eks. i Hølseåa, hvor det skal arbeides i vannkanten med erosjonssikring og eventuelt fjerning av kantvegetasjon, vil kunne føre til økt partikkelføring og nedslamming av vassdraget, noe som kan ha negativ påvirkning

på det akvatiske miljøet. Det skal innføres avbøtende tiltak i MOP for å begrense partikkelavrenning til vassdragene og unngå nedslamming.

- Anleggsmaskiner som har vært i kontakt med andre vassdrag, og som skal anvendes i prosjektet, kan utgjøre en risiko for det akvatiske miljøet dersom det ikke er desinfisert. Anleggsmaskiner og annet utstyr må desinfiseres før og etter bruk i vassdrag for å unngå smittespredning til vassdrag.
- Det er en viss fare for at kantvegetasjon vil bli fjernet langs vassdrag, særlig Hølseåa. Tillatelse skal foreligge før anleggsstart. Tiltak for reetablering av kantvegetasjon og vilkår i tillatelsen skal implementeres i MOP.
- Det skal muligens graves i Hølseåa ved etablering av ny bru. Det skal foreligge tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag før anleggsstart. Tiltak for å minimere forurensing til vassdraget og vilkår i tillatelsen skal føres i MOP.
- Samlet vurdering av sannsynlighet 4, og konsekvens 4.

Risiko	Tiltak nødvendig
--------	------------------

5.4.3 Håndtering av miljøfarlige stoffer og kjemikalier

Krav:

- Forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndtering
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid)
- Substitusjonsplikten i produktkontroll-loven: Farlige kjemikalier skal ikke brukes dersom de kan erstattes med kjemikalier eller prosesser som ikke er farlige eller som er mindre farlige.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Ingen miljøfarlige stoffer er foreløpig kjent i prosjektet utenom drivstoff og hydraulikkolje. Det er imidlertid fortsatt usikkerhet rundt bruken av andre farlige stoffer og kjemikalier. Olje, drivstoff og eventuelle andre farlige stoffer og kjemikalier kan finnes i anleggsmaskiner og oppbevares på riggområder. Disse stoffene og kjemikaliene må derfor håndteres riktig for å unngå forurensning av miljøet og skade på mennesker. Vasking av anleggsmaskiner kan også medføre avrenning av drivstoff, olje og andre farlige stoffer.

Miljørisikovurdering:

- Miljøfarlige stoffer kan komme på avveie ved tyveri, sabotasje eller søl. Det vil være risiko for lekkasje fra anleggsmaskiner, lagertanker for drivstoff og kjemikalietanker på riggområdene. Disse stoffene kan derfor havne i naturen og forurense grunnvann og vassdrag. Tiltak for håndtering av farlige stoffer og kjemikalier skal vurderes i MOP.
- Riggområder og vaskeplasser kan frigjøre farlige stoffer og kjemikalier, noe som utgjør en fare for forurensning av grunnvann og vassdrag. Plassering av riggområder, vaskeplasser, lagerområde skal derfor vurderes i hensyn til grunnvann og vassdrag.
- Helse- og miljøskadelige stoffer følges også opp av byggherrens SHA-plan.
- Samlet vurdering av sannsynlighet 2, og konsekvens 3.

Risiko	Tiltak skal vurderes
--------	----------------------

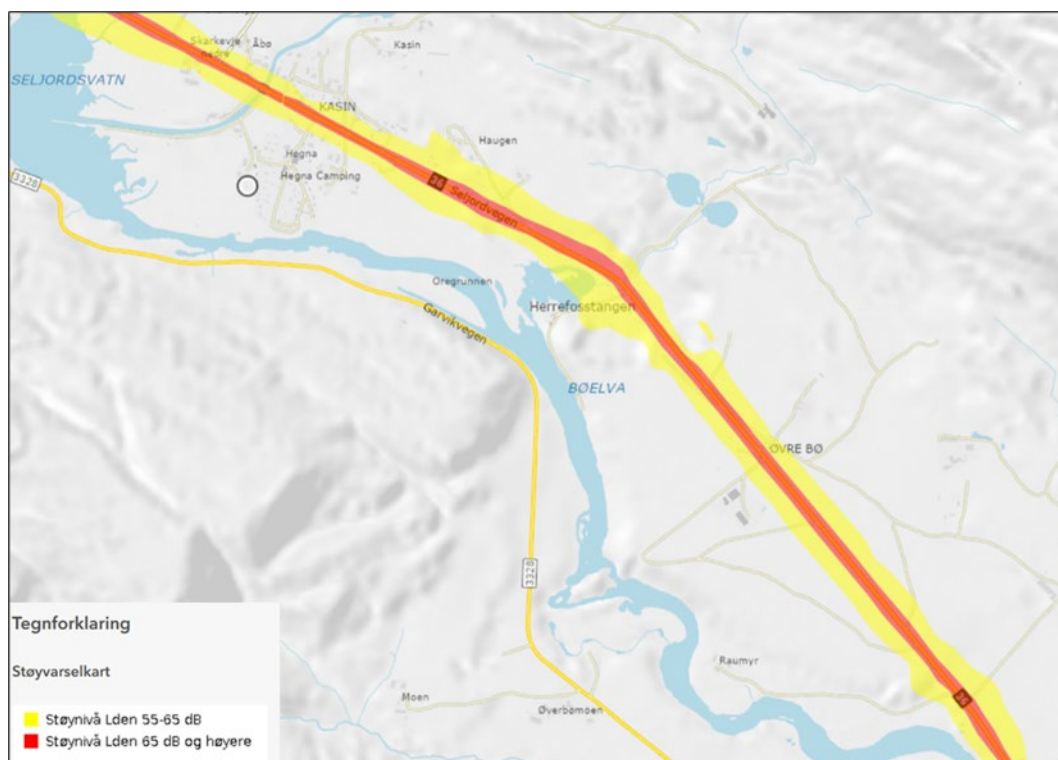
5.4.4 Støy og vibrasjoner

Krav:

- Støyretningslinje T-1442/2021
- Lovkrav ikke kjent, men veiledning for utførelse av rystelsesmålinger er beskrevet i Norsk standard NS 8176:217 «Vibrasjoner og støt».
- NS 8141-1 Veiledende grenseverdier for vibrasjoner og lufttrykkstøt fra bygge- og anleggsaktivitet og trafikk.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

SVV sitt støykart rapporterer varierende støynivåer langs rv. 36 som følge av biltrafikk (Figur 18).

Figur 18: Støyvarselkart hentet fra statensvegevesen.no

Det er gjort en risikovurdering for støy i driftsfasen. Støyinnivået vil øke for noen boliger, men nivået er fortsatt innenfor vurderingsgrensa i støyretningslinje T-1442 (Sweco, 2025c).

Anleggsarbeidet som følge av veiutbedringen vil innebære støyende aktiviteter som graving på begge sider av vegstrekningen for utvidelsen, boring, pigging, sprenging, anleggstrafikk, og inn- og utkjøring av masser.

Det er per desember 2025 kjent med at det skal sprenges i fjellveggen som befinner seg i den vestlige enden av traseen (Figur 19). Langs veistrekningen som inngår i foreslått reguleringsplan, ligger det spredt boligbebyggelse og to campingplasser: Solheim camping (Seljordvegen 1225) og Hegna camping (Manheimstrondi 1543). Det er også kjent med at kyr og hester oppholder seg på begge sider av veien ved Hegna Camping (Figur 19). Det kan derimot ikke utelukkes at det forekommer flere arealer med husdyr langs vegstrekningen.

Figur 19: Rød sirkel: område som skal sprenges. Oransje sirkel: område hvor det befinner seg husdyr (skotsk høylandsfe) (kilde: lokal kunnskap). Det er også til tider observert hest på den andre siden av veien. Det kan ikke utelukkes at det befinner seg husdyr som oppholder seg på andre arealer i nærheten av veien.

Miljørisikovurdering:

- Støy og vibrasjoner i anleggsfasen i form av sprengning, boring, spunting, graving, lasting og lossing kan overskride anbefalte grenseverdier i støyretningslinje T-1442/2021. Det er en viss risiko for 3. part fordi avstand til nærmeste boliger er kort.
- Naturmangfoldet kan bli negativt berørt av støyaktiviteter i anleggsfase, spesielt fugler som blir skremt i hekkeperioden og vilt som krysser veien.
- Prosjektet er ikke kjent med nøyaktig adresse og når på året husdyr ferdes ute. Det skal tas kontakt med grunneiere før anleggsstart for å få en oversikt over hvor det befinner seg husdyr og om disse kan bli berørt.
- Vurdering av sannsynlighet 3, og konsekvens 2 - avbøtende tiltak knyttet til støy og vibrasjoner skal vurderes:

Risiko	Tiltak skal vurderes.
--------	-----------------------

5.4.5 **Utslipp til luft**

Krav:

- Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging, T-1520 pkt. 6 om bygge- og anleggsvirksomhet
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Tiltaket vil foregå langs asfaltert vei. Det må antas at støv og partikler av anleggsaktivitet kan virvles opp i tørre perioder. Lossing og transport av masser kan også føre til lokalt høyere nivåer av støv i luften.

Miljørisikovurdering:

- Anleggsarbeidene kan generere støv og partikler fra graving, sprengning, mellomlagring og annen håndtering av masser på stedet det er en viss risiko for at dette fører til helseplager for 3. part i umiddelbar nærhet.
- Transport av masser kan medføre spredning av støv fra last og tilgriset hjul. Det er liten risiko for at dette fører til helseplager for nærmiljøet, men nærmeste offentlige veier, gang- og sykkelveier bør rengjøres ved tilgrising for å forebygge videre støvspredning.
- Samlet vurdering av sannsynlighet 3, og konsekvens 2.

Risiko	Tiltak skal vurderes
--------	----------------------

5.4.6 Lysforurensning

Krav:

- Ingen kjente krav i lov eller forskrift.

Tilstand:

Det er ingen kjent, vesentlig lysforurensning i planområdet i dag. Både i anleggsfase og driftsfase må utendørslys vurderes for å unngå lysforurensning både for mennesker og dyre- og planteliv samt energiforbruk. Men i tillegg skal det være godt og nok lys for de som arbeider og sikkerheten må hensyntas.

Miljørisikovurdering:

- Sterke arbeidslys kan i gitte tilfeller virke sjenerende på de nærmeste naboene om har vinduer med oppholdsrom mot tiltaksområdet. Dette gjelder særlig for området ved Hegna Camping, hvor det ligger flere boliger tett inn mot riksveien i dag.
- Naturmangfoldet påvirkes av kunstig belysning. Lys under anleggs- og driftsfase kan påvirke biologisk mangfold, spesielt arter aktive i skumring og natt. Det rapporteres av NINA at kunstig nattbelysning påvirker flaggermus betydelig, da den forstyrrer deres næringsøk og oppholdssteder, noe som kan bidra til nedgang i bestanden. Lysforurensning, spesielt blått lys, skader insekter, amfibier, fisk, fugler og enkelte

planter ved å forstyrre deres døgnmønstre og redusere insektenes energi, noe som påvirker hele økosystemet (Follestad, 2014). Det skal planlegges for lys som ikke forstyrrer naturmangfoldet i anleggsfasen. Eventuelle tiltak implementeres i MOP.

- Sannsynlighet 3, konsekvens 2.

Risiko	Tiltak skal vurderes.
--------	-----------------------

5.5 Avfallshåndtering

Krav:

Avfallshåndtering skal oppfylle krav i lover og forskrifter, herunder:

- Forurensningsforskriften § 28 (forbud mot forsøpling)
- Avfallsforskriften
- Byggteknisk forskrift (TEK 17) § 9-1 (generelle krav til ytre miljø), § 9-6 (avfallsplan), § 9-8 (avfallssortering) *Minimum 70 vektprosent av avfallet som oppstår i tiltak i § 9-6 første ledd skal sorteres i ulike avfallstyper og leveres til godkjent avfallsmottak eller direkte til gjenvinning.* § 9-9 Sluttrapport.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

I prosjektet vil det oppstå ulike avfallsfraksjoner, som OV-ledninger med tilhørende utstyr, rør, kummer, armatur, PVC-avfall, betongrør, plastledninger og overskuddsmasser som er forurenset. I tillegg vil det være mengder av avfall fra emballasje fra bygge- og anleggsvirksomheten. Det vil også være en mengde avfall knyttet til brakkerigger og andre midlertidige installasjoner på anleggsområdet. Avfallet må håndteres, mellomagres, sorteres og disponeres i tråd med gjeldende avfallsregelverk. Eventuell forurenset overskuddsmasse som skal fjernes fra området, skal håndteres i tråd med massehåndteringsplan (dette er omtalt i kapittel 5.4.1.)

Miljørisikovurdering:

- Avfall kan komme på avveie og forårsake forsøpling og forurensning i nærområdet. Sannsynlighet 3, konsekvens 2.

Risiko	Tiltak skal vurderes
--------	----------------------

5.6 Ressursbruk, materialvalg og klimagassutslipp

Krav:

- Produktkontrolloven.
- Bestemmelser og retningslinjer i kommuneplaner for Midt-Telemark og Seljord kommune (Vedlegg 8.4).

Tilstand:

Klimagassutslipp i prosjektet kan komme fra bruk av fossile anleggsmaskiner, transport av masser og materialer, samt fra produksjonen av materialene som brukes. Målet innenfor dette temaet skal være å redusere deponering av gravemasser, og fremme ombruk i utbyggingsområdet for å redusere volumet av nye masser eller andre typer materier (eks. asfalt, betong mfl.). Gjenbruk av masser er også omtalt i kapittel (5.4.1).

Miljørisikovurdering:

- Unødvendig tomgangskjøring medfører klimautslipp og energibruk. Avgasser kan være sjenerende og utslipp fra mange kjøretøyer vil i sum bidra til utslipp av betydning. Det skal vurderes om elektriske anleggsmaskiner kan anvendes i prosjektet.
- Klimagassutslipp kan også forekomme av arealtap. Det er viktig at man bygger ut kun det som er helt nødvendig og unngår viktige naturtyper, slik som myr og våtmark som inneholder mengder CO₂.
- Materialer kan genere klimagassutslipp. Generelt vil materialer som varer lenge, krever lite vedlikehold og ikke inneholder helse- og miljøfarlige stoffer gjennom sitt livsløp være mest bærekraftig.
- Prosjektet vil muligens genere asfaltrester. Det skal vurderes om dette kan gjenbrukes.

Sannsynlighet 3, konsekvens 2.

Risiko	Tiltak bør vurderes
--------	---------------------

6 Oppfølging av miljømålene

Prosjekteringsfase:

- Prosjektets miljøkrav og miljømål skal følges opp og dokumenteres av miljøansvarlige fortløpende. Miljø bør være et eget punkt i prosjekteringsmøter.

Bygge og anleggsfase:

- Ved anleggsstart skal byggeleder gå gjennom alle tiltak i miljøoppfølgingsskjemaet og ansvar for gjennomføring i et byggemøte med entreprenør(ene). Det føres referat fra møtet.
- Prosjektets miljøkrav og miljømål skal følges opp og dokumenteres av miljøansvarlige fortløpende.

- Dersom det oppstår avvik fra miljøplanens krav og mål skal dette registreres i entreprenørens avvikssystem og tas opp med byggherrens miljøansvarlig. Avvik skal begrunnes og lukkes.

Dokumenthåndtering:

- All dokumentasjon tilhørende miljøprogram og miljøoppfølgingsplan skal lagres til sluttbefaring er gjennomført.

7 Referanser

NS 8141-1 Veiledende grenseverdier for vibrasjoner og lufttrykkstøt fra bygge- og anleggsaktivitet og trafikk. Norsk standard, 2009. Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygg-, anleggs- og eiendomsnæringer, NS 3466:2009. 17 s.

Nettsteder:

Artsdatabanken

- Artskart: [Vis utvalg i kart | Artskart 2](#)

Miljødirektoratet

- Naturbase kart: [Naturbase kart](#)

Norges geologiske undersøkelse, NGU:

- GRANADA: http://geo.ngu.no/kart/granada_mobil/
- Geologisk arv: [Geologisk arv](#)
- NGU, 2025. *Nye kart over landformer*. Hentet fra: [Nye kart over landformer | NGU](#)
- Geonorge, 2025. *Geologisk arv, kartdata*: [Geologisk arv - Kartkatalogen](#)

NIBIO, Kilden:

https://kilden.nibio.no/?X=6620906.82&Y=254950.28&zoom=12&lang=nb&topic=arealinformasi on&bgLayer=gratone_cache&layers_opacity=0.75

Riksantikvaren, Kulturminner:

<http://riksantikvaren.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=82835f6c7e794c44a2192bdb111d41b5>

Vann-nett: [Kart · Vann-Nett](#)

Kommunekart.com: [Kommunekart](#)

Sweco-rapporter

Sweco. 2025a. *Naturmangfoldsrapport og håndteringsplan for skadelige fremmede arter*. Reguleringsplan rv. 36 - Hønså-bru. Sweco-rapport.

Sweco. 2025b. *Miljøteknisk rapport*. Reguleringsplan rv. 36 - Hønså-bru. Sweco-rapport.

Sweco. 2025c. *Støyutredning*. Reguleringsplan - Hønså-bru. Sweco-rapport.

Sweco. 2026. *Fagrapport vannmiljø og naturmangfold i vann*. Sweco-rapport.

Andre kilder

Follestad, A. 2014. *Effekter av kunstig nattbelysning på naturmangfoldet - en litteraturstudie*. - NINA Rapport 1081, 89 s. [omslagside](#)

Midt-Telemark kommune - kommuneplanens samfunnsdel 2019-2031: [kommuneplanens-samfunnsdel.pdf](#)

Midt-Telemark kommune - kommuneplanens arealdel 2021 – 2033 (bestemmelser og retningslinjer): [foresegner-kpa-midt-telemark_061221.pdf](#)

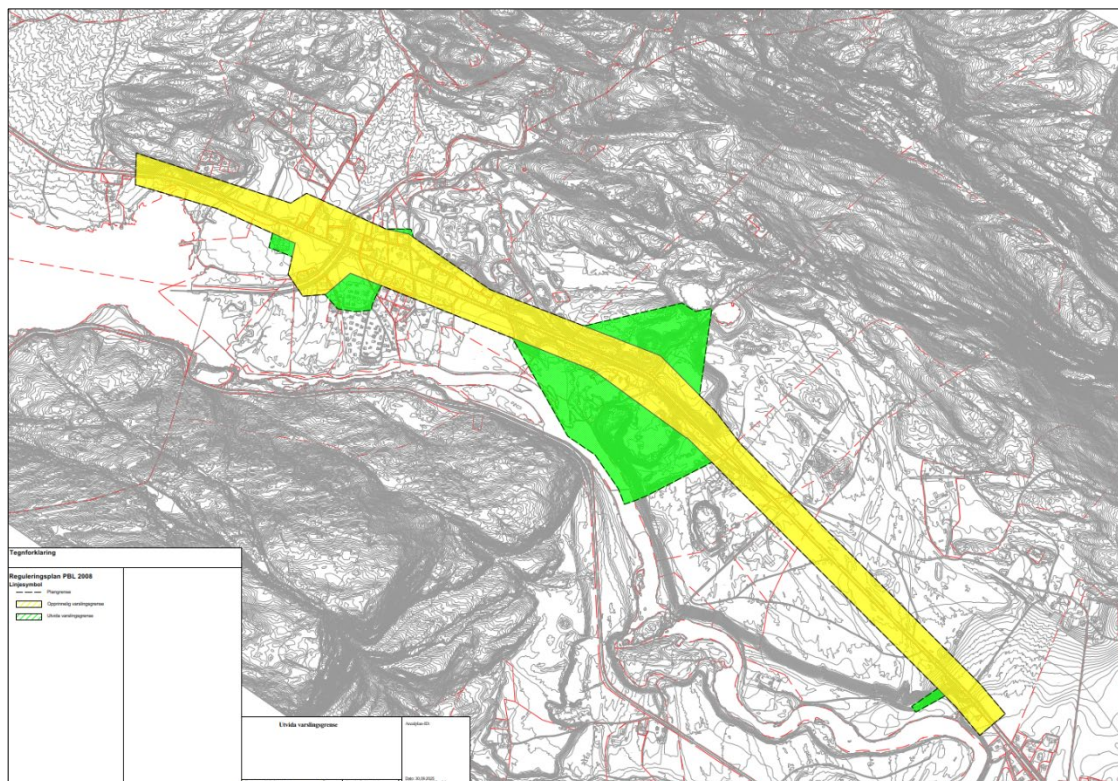
Seljord kommune - kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029: [91049 Samfunnsplan-6 \(3\).pdf](#)

Seljord kommune - kommuneplanens arealdel 2021 (bestemmelser og retningslinjer): [Føresegner endeleg godkjent.pdf](#)

Statens vegvesen (SVV). 2026. Bærekraft - Vi skal levere et framtidrettet, effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem. Hentet fra: [Bærekraft | Statens vegvesen](#)

8 Vedlegg

8.1 Figur plangrensener

8.2 Metode for risikovurdering

Risiko: Muligheten for at noe uønsket skal skje og hvilke følger dette kan få. Risikobegrepet er sammensatt av to grunnbegreper

- Et mål for verdi (konsekvens)
- Et mål for sannsynlighet (frekvens)

Risiko = sannsynlighet × konsekvens

Sannsynlighet: Fastsettelse av hvor store utsikter det er for at en hendelse skal inntreffe. Vi benytter inndeling som ofte benyttes om bygge- og anleggsfase, slik de går fram av tabellen nedenfor.

Begrep	Forklaring
Lite sannsynlig (1)	Har ikke hørt om at det har skjedd i bransjen i det siste, men har hørt om at det har skjedd.
Mindre sannsynlig (2)	Har hørt at det har skjedd i bransjen, men ikke opplevd det på våre anlegg i det siste.

Sannsynlig (3)	Har opplevd det de senere årene.
Meget sannsynlig (4)	Opplevs regelmessig på anlegg vi har jobbet med i det siste.

Konsekvens: I selve analysen benyttes konsekvensbegreper slik det fremgår av tabellen nedenfor.

Begrep	Liv/helse	Miljø	Samfunnsviktige funksjoner
Ufarlig (1)	Ingen personskader	Ingen skader	Systembrudd uvesentlig
En viss fare (2)	Få og små personskader	Mindre skader, lokale skader	Systemet settes midlertidig ut av drift
Kritisk/alvorlig (3)	Alvorlige personskader	Omfattende skader, regionale konsekvenser med restitusjonstid < 1 år	Driftsstans i flere døgn
Farlig/ svært alvorlig (4)	Alvorlige skader/ en eller flere døde	Alvorlige skader, regionale konsekvenser med restitusjonstid > 1 år	Systemet sette ut av drift over lengre tid. Andre avhengige systemer rammes midlertidig.

Risikomatriser

På bakgrunn av vurderingen av sannsynlighet og mulige konsekvenser kan man få frem et risikobilde for de ulike aktuelle uønskede hendelsene. Dette kan illustreres ved hjelp av en risikomatrix. Risikomatriksen bidrar til å sortere de ulike uønskede hendelsene med hensyn til hvor stor risiko de medfører. På den måten kan man også prioritere mulige tiltak for å redusere risikoen.

Konsekvens → Sannsynlighet ↓	UFARLIG (1)	EN VISS FARE (2)	KRITISK (3)	FARLIG (4)
MEGET SANNSYNLIG (4)	Yellow	Red	Red	Red
SANNSYNLIG (3)	Green	Yellow	Red	Red
MINDRE SANNSYNLIG (2)	Green	Green	Yellow	Red
LITE SANNSYNLIG (1)	Green	Green	Green	Yellow

Fargekodene angir en vurderingsskala for risiko og kan tolkes slik:

Red	Tiltak nødvendig
Yellow	Tiltak skal vurderes
Green	Tiltak ikke nødvendig

Akseptkriterier

Med akseptkriterier menes kriterier som legges til grunn for beslutninger om akseptabel risiko. Kriteriene kan være basert på forskrifter, standarder, erfaringer og/eller teoretisk kunnskap og legges til grunn for beslutninger om akseptabel risiko. Akseptkriterier kan uttrykkes med ord eller være tallfestet, og vil være ulike fra tema til tema. I denne grovanalysen vil akseptkriteriene gjenspeiles i fargekodene knyttet til om tiltak er nødvendige eller ikke, jf. risikomatriksen.

8.3 Oversikt over gjeldende lover med tilhørende forskrifter som omfatter miljøhensyn

Tiltaket skal gjennomføres innenfor gjeldende lover med tilhørende forskrifter som omfatter miljøhensyn, herunder:

- Lov 13.03.1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og avfall (forurensningsloven). Loven har til formål å verne det ytre miljøet mot forurensning og å redusere eksisterende forurensning, å redusere mengden av avfall og å fremme en bedre behandling av avfall. Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensninger og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturen evne til produksjon og selvfornyelse.
- Lov 28.06.1957 nr. 16 om friluftslivet (friluftsloven). Formålet med denne loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdse, opphold m.m. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.
- Lov 09.06.1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven). Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.
- Lov 19.06.2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven har bl.a. bestemmelser om utvalgte naturtyper, prioriterte arter og fremmede arter.
- Lov 27.06.2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven). Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner (gjelder inntil nye endringer til loven trer i kraft 1. juli 2017).
- Lov 29.05.1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven). Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Med vilt menes alle viltlevende landpattedyr og fugler, amfibier og krypdyr.
- Lov 24.11.2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven). Loven har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann.
- Lov 11.06.1976 nr.79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven). Loven skal forebygge at produkter og forbrukertjenester medfører helseskade, forebygge at produkter medfører miljøforstyrrelse, bl.a. i form av forstyrrelse av økosystemer, forurensning, avfall, støy og lignende, og forebygge miljøforstyrrelse ved å fremme effektiv bruk av energi i produkter.
- Forskrift 01.06.2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).

- Forskrift 01.06.2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift 19.06.2017 nr. 840 om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift). Forskriften skal sikre at tiltak planlegges, prosjekteres og utføres ut fra hensyn til god visuell kvalitet, universell utforming og slik at tiltaket oppfyller tekniske krav til sikkerhet, miljø, helse og energi.
- Forskrift 15.12.2006 nr. 1446 om rammer for vannforvaltningen. Formålet med forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.
- Forskrift 25.04.2003 nr. 486 om miljørettet helsevern. Forskriften har til formål å fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold. Befolkningen skal sikres mot biologiske, kjemiske, fysiske og sosiale faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på helsen.
- Forskrift 08.06.2009 nr. 602 om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen. Forskriften har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot uhell og ulykker med farlig stoff.
- Forskrift 01.06.2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften). Formålet med forskriften er å forebygge at enkelte skadelige stoff eller stoffblandinger medfører helseskade eller miljøforstyrrelse.
- Forskrift 06.12.2011 nr. 1357 om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid). Formålet med forskriften er å sikre at utførelse av arbeid og bruk av arbeidsutstyr blir gjennomført på en forsvarlig måte, slik at arbeidstakerne er vernet mot skader på liv eller helse.
- Forskrift 07.10.2005 nr. 1219 om offentlige trafikkskilt, vegoppmerking, trafikksignaler og anvisninger (skiltforskriften), kapittel 14.

Oversikten over regelverk og forskrifter er ikke uttømmende.

Retningslinjer som legger føringer for prosjektet:

- Nasjonal transportplan 2025-2036: [Meld. St. 14 \(2023–2024\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442/2021) inneholder bestemmelser om støy fra bygge- og anleggsvirksomhet.
- Retningslinje for behandling av luftkvalitet i arealplanleggingen (T-1520) inneholder bestemmelser om luftforurensning fra bygge- og anleggsvirksomhet.
- Rikspolitiske retningslinjer (T-2/2008) om barn og planlegging som skal ivareta hensynet til barn og unges behov for gode oppvekstvilkår og nærmiljø.

- Norsk standard NS 8176:217 «Vibrasjoner og støt - Måling i bygninger av vibrasjoner fra landbasert samferdsel, vibrasjonsklasser og veiledning for bedømmelse av virkning på mennesker.
- Norsk standard NS 8141-1 (2022) Veiledende grenseverdier for vibrasjoner og lufttrykkstøt fra bygge- og anleggsaktivitet og trafikk.
- Regelverk og retningslinjer som omfatter anleggsarbeidernes helse og sikkerhet behandles ikke nærmere i denne miljøplanen, men ivaretas i SHA (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø)-plan som følger av byggherreforskriften i prosjekterings- og byggefasen.

Regelverk og retningslinjer som omfatter anleggsarbeidernes helse og sikkerhet behandles ikke nærmere i denne miljøplanen, men ivaretas i SHA-plan (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) som følger av byggherreforskriften i prosjekterings- og byggefasen.

8.4 Miljømål- og krav i kommuneplaner

- Midt-Telemark kommune:

Kommuneplanens samfunnsdel 2019-2031: Midt-Telemark kommune har innenfor fire satsingsområder konkretisert 21 mål for hvordan lokalsamfunnet og kommuneorganisasjonen skal utvikle seg i planperioden, med fokus på de FN-bærekraftsmålene som er mest relevante for kommunen. De fjerde og siste satsningsområdet: Framtida - innovativ, smart og grønt Midt-Telemark, legger frem klima- og miljømålene til kommunen (Figur 20).

4. SAMAN SKAPER VI FRAMTIDA – innovativt, smart og grønt Midt-Telemark

Slik vil vi ha det	Slik gjer vi det
4.1 Midt-Telemark har ein innovativ landbruksnæring som aukar verdiskapinga i landbruket i planperioden	4.1.1 Legge til rette for samarbeid mellom relevante kompetansetilgjeng, kommunen og næringslivet.
	4.1.2 Praktiserer eit strengt jordvern
	4.1.3 Legg til rette for eit levande miljø og tydeleg profil innanfor frukt- og bærdrøking og vidareforedling.
4.2 Midt-Telemark kommune har eit miljømessig ansvarleg forbruk og produksjon og reduserer klimagassutsløpp i tråd med nasjonale mål	4.2.1 Arbeider systematisk for å redusere direkte og indirekte klimagassutsløpp.
	4.2.2 Prioriterer vedlikehald av eksisterande bygg og anlegg.
	4.2.3 Baserer utbyggingsprosjekt på framtidsretta energiløysingar og materialbruk.
	4.2.4 Miljøsertifiserer kommunale verksemdar.
4.3 Midt-Telemark har eit kompakt utbyggingsmønster som legg til rette for klimavenleg transport	4.3.1 Lokaliserer kontorarbeidsplassar, detaljhandel og publikumsretta funksjonar til region- og lokalsenter.
	4.3.2 Sikrar infrastruktur for mjuke trafikantar ved alle utbyggingar og langs hovudvegane.
	4.3.3 Lokaliserer større bustadområde i tilknytning region- og lokalsentra med skule og tenestetilbod.
	4.3.4 Samarbeider med overordna mynde om samordna areal- og transportplanlegging.
	4.3.5 Fortetter med bustad og næring innanfor eksisterande sentrumsavgrensingar i region-senter og lokalsenter .
	4.3.6 Utviklar kollektivtilbodet langs sentrale akser og bygger opp under Sørlandsbanen og Bratsbergbanen.
4.4 Midt-Telemark har attraktive, verdifulle og tilgjengelege natur- og friluftsområde	4.4.1 Kartlegg naturmangfald og friluftsområde.
	4.4.2 Sikrar verdifullt naturmangfald og viktige friluftsområde i arealplanar.
	4.4.3 Legg til rette i arealplanar for ein samanhengande «kyststi» langs Norsjø og Bøelva.
4.5 Kommune, næringsliv og utdanningsinstitusjonar stimulerer saman til innovasjon og nyskaping	4.5.1 Samarbeider med næringsliv, USN og skular om digitalisering, forskning, innovasjon og grøn næringsutvikling.
	4.5.2 Tar i bruk teknologi som bidrar til tenesteinnovasjon og effektive tenester.
	4.5.3 Bidrar til nyskaping og produktivitet gjennom innovative anskaffingar.
4.6 Midt-Telemark har god beredskap for å forebygge og handtere alvorlege hendingar og klimaendringar	4.6.1 Integrerer omsyn til klimaendringar i all fysisk planlegging.
	4.6.2 Kartlegg risiko for flaum og skred.
	4.6.3 Sikrar og vidareutviklar blågrøne strukturar som kan handtere ekstremnedbør.

Figur 20: Midt-Telemark kommunes klima- og miljømål i kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens arealdel 2021 – 2033 (bestemmelser og retningslinjer): Utklipp av bestemmelser og retningslinjer som er relevante for miljøtemaene i dette miljøprogrammet er hentet fra kommuneplanens arealdel. Denne sier at «kommuneplanens arealdel med føresegner og plankart i målestokk 1:50 000 er utarbeidd med heimel i plan- og bygningslova (pbl) av 27.6.08 §11-5. Føresegner til planen er juridisk bindande og kjem i tillegg til dei forholda som er fastlagd i

plankartet. Retningslinjene til planen er ikkje juridisk bindande, men av rådgjevande og informativ karakter. Retningslinjer er vist med kursiv.» (Midt-Telemark kommune, 2021).

2.5.2 Overvatn

- a) Overvatn skal fortrinnsvis handterast med trestegsprinsippet, gjennom infiltrasjon i grunnen og i opne vassvegar. Ekstreme overvassmengder skal handterast i definerte flaumvegar.
- b) Bygg og anlegg skal utformast slik at naturlege flaumvegar og søkk i terrenget blir bevart og det er sikra tilstrekkeleg tryggleik mot flaum og erosjon.
- c) Dersom naturlege flaumvegar blir endra i reguleringsplan eller ved søknad om tiltak skal det dokumenterast at endringa ikkje fører med seg negative konsekvensar for andre område.
- d) I reguleringsplanar og ved søknad om tiltak skal det gjerast greie for korleis overvatnet blir påverka og handtert, både på og i tilknytning til området. Forholdet mellom harde og drenerande flater skal dokumenterast.

Retningslinje:

Dersom det er tungvegande grunnar til at trestegsprinsippet ikkje kan gjennomførast, kan overvatn via fordrøying først til kommunalt leidningsnett etter godkjenning frå kommunen. NVEs til ei kvar tid gjeldande retningslinje for overvatn skal leggest til grunn.

2.5.3 Handtering av vatn og avløp i reguleringsplan (inkludert overvatn)

I alle reguleringsplanar med bygg- og anleggsføremål skal det utarbeidast ein rammeplan for vatn og avløp, som òg inkluderer sløkkevatn. Rammeplanen skal vere i tråd med kommunen sin til ein kvar tid gjeldande VA-norm og hovudplan for vatn, avløp og overvatn.

Retningslinje

Reguleringsplanar bør vise korleis overvassløysingar kan gje nye bruksmessige og visuelle kvalitetar til det offentlege rom.

2.5.4 Handtering av vatn- og avløp i byggjesøknad (inkludert overvatn)

Ved søknad om rammeløyve skal det liggje føre ein godkjent plan for vatn og avløp (inkludert overvatn), som òg inkluderer sløkkevatn. Planen må skildre løysingar for vatn, avløp og overvatn i området, og vere i samsvar med kommunens VA-norm.

Retningslinje

Krav til utføring følgjer vedtekne tekniske føresegner, t.d. normer for VA, veg, overvatn, renovasjon.

2.6 Byggegrenser (pbl. §11-9 nr 5)

2.6.1 Byggegrense mot vassdrag

- a) Tiltak etter pbl. §§20-1 a, f, j, k, l er ikkje tillate nærare Bø-/Gvarvelva, Norsjø og vassdraget frå Norsjø til og med Heddalsvatnet og verna vassdrag enn 100m, og ikkje nærare bekkar med årsikker vassføring enn 50 m. I byggeområde langs elver tillatast ikkje tiltak nærare vassdrag enn 50 m. I byggeområde innanfor tettstadgrensene for Akkerhaugen og Gvarv skal byggegrensa avklarast i reguleringsplan. Byggegrensa må sikre allmenn tilkomst til strandsona og vere i samsvar med føresegnene pkt 2.15.
- b) Flaumsikringstiltak med godkjenning etter vassressurslova, bruer og stiar er ikkje omfatta av byggegrensa.
- c) Det generelle forbodet mot tiltak i pbl §1-8 gjeld ikkje for naudsynte bygningar, mindre anlegg og opplag i 100-metersbeltet langs vassdrag med sikte på landbruk, fiske, fangst.

Retningslinje:

Avstand til vassdrag målast i horisontalplanet ved gjennomsnittleg flaumvasstand. Dersom vegar går nærare vassdraget enn tiltaket, kan det gjerast unntak frå kravet om avstand frå vassdrag.

2.6.2 Grenser mot dyrka mark

- a) Mellom bygningar og dyrka mark og dyrkbar mark skal det vere minimum 20 m. avstand. Byggegrensa gjeld ikkje innanfor sentrumsformål eller for garasjar, uthus og landbruksbygg i landbruket.
- b) Byggegrensa gjelder heller ikkje for tomter som er delt i frå til bustadføre mål før vedtak av kommuneplanen.
- c) Ved frådeling av eigedom skal nye eigedomsgrenser ikkje ligge nærare dyrka mark enn 5 m.

Retningslinje

Avstanden kan reduserast/aukast etter nærare vurdering av stadeige tilhøve, t.d. landskap og terrengform. Der bustadområde blir liggande mot dyrka mark bør det etablerast ein vegetasjonsskjerm for å redusere konflikta med landbruksdrifta. Våningshus og kårbustad er rekna som landbruksbygning.

2.10 Støy (pbl. § 11-9 nr. 6 og 8)

- a) Ved regulering eller søknad om tiltak som kan produsere støy, skal det følgje ei støyfagleg utgreiing. Utgreiinga skal kartfeste støysoner, skildre korleis støyen påverkar støyømfintleg bruk i nærleiken og foreslå avbøtande tiltak, i samsvar med til ei kvar tid gjeldande retningslinje for støy i arealplanlegging.
- b) Ved reguleringsplanlegging eller søknad om tiltak for støyande næringsverksemd skal det settast maksimumsgrenser for støy for tidsrommet 23-07, søn- og heilagdaggar, maksimumsgrenser for dag og kveld, samt ekvivalente støygrenser.
- c) Ved regulering eller søknad om tiltak som dreiar seg om støyømfintleg bygg (bustad, pleieinstitusjonar, fritidsbustad, skule, barnehage) skal støysituasjonen alltid skildrast og det skal gjerast greie for korleis støyproblematikk blir handtert.
- d) Ved regulering eller søknad om tiltak i nærleiken av eksisterande støyande verksemd (veg over 8000 ÅDT, jernbane, skytebane, motorsport/øvingsbanar, støyande bedrifter og andre støyande verksemd) skal ei det følgje ei støyfagleg utgreiing som skildrar eventuelle avbøtande tiltak.
- e) Ved etablering eller utviding av støyømfintlege bygg i område som kan vere utsett for støy skal det dokumenterast at prosjektet oppfyller grenseverdiane som er sett i gjeldande nasjonale retningslinjer.

Retningslinje:

Dei til ei kvar tid gjeldande nasjonale retningslinjene for støy i arealplanlegging skal leggjast til grunn for planlegging og for tiltak etter §20-1.

2.13 Bevaringsverdige bygg og kulturmiljø (§11-9 nr 7)

- a) Ved planlegging av tiltak må det takast kontakt med regional kulturminneforvalting for å avklare om tiltak vil verke inn på automatisk freda kulturminne.
- b) Alle inngrep i grunnen eller andre tiltak som kan verke inn på dei automatisk freda kulturminna er ikkje tillate med mindre det ligg føre dispensasjon frå kulturminnelova.

Retningslinje

Lov om kulturminne heimlar forvaltninga av kulturminne. Det gjeld mellom anna undersøkingsplikta (§9), dispensasjonsreglar (§§ 4 og 15) og meldeplikt for offentlege organ ved riving eller endring av bygg eldre enn 1850 (§25). Regional kulturminneforvaltning er Vestfold og Telemark fylkeskommune. Ved søknad om tiltak etter plan- og bygningslova skal oppdatert datasett med kulturminne lastast ned frå kulturminnedatabasar.

2.14 Landskap og estetikk (PBL §11-9 nr 6)

- a) Ved planlegging og gjennomføring av tiltak skal bygningar og anlegg utformast i samspel med karakteren til omgjevnadene, naturgitte forhold, kulturlandskapet og byggeskikken på staden. Det skal m.a. leggast avgjerande vekt på å bevare landskapsilhuettar og å sikre eit grønt preg langs ferdsløær. Avvik eller brot med eksisterande utbyggingsmønster kan vurderast i tilfelle der eit tiltak tilfører området nye kvalitetar.
- b) I regulerings saker skal det gjennomførast estetiske vurderingar med terrengsnitt og landskapsmodellar. Dette gjeld særleg for område i bratt terreng, i nærleiken av verneverdige kulturminne, i sårbare landskapsområde, område innanfor omsynssone bevaring av landskap og kulturmiljø og område der planlagde bygningar kan få stor fjernverknad.

Retningslinje

Det kan stillast krav om visualisering av tiltaket. Visualisering skal vise tilpassing til terreng og omliggande bygg. Det kan og stillast krav om visualisering av fjernverknad av tiltaket.

2.15 Blå og grønne naturverdiar (pbl § 11-9 nr. 6)

- a) Tiltak etter §20-1 a, f, i, j, k, l er ikkje tillate på myr og våtmark. I reguleringsplanar skal myr- og våtmarksområde regulerast til §12-5 punkt 3 eller 5.
- b) Naturmangfald skal kartleggast med feltundersøkingar i alle reguleringsplanar der dette ikkje er tilfredsstillande gjennomført. Naturtypekartlegginga skal gjennomførast etter miljødirektoratets tilrådde metode.
- c) I reguleringsplanar og tiltak etter pbl. § 20-1 skal samanhengande grønstruktur takast vare på og vidareutviklast gjennom å knyte større og mindre grøntområde saman. Grønstrukturen skal ha eit nett av ferdsløær for mjuke trafikantar (turveggar, stiar/snarveggar) som knyter bustadar, sentrum, skular, barnehagar og friluftsområde saman.
- d) På aust- og nordsida av Bø-/Gvarvelva og Norsjø mellom Bø og Akkerhaugen skal det sikrast areal til samanhengande grøntdrag med tursti.
- e) Kantvegetasjon. Langs vassdrag med årsikker vassføring skal det haldast oppe ei vegetasjonsone som motverkar avrenning, gjev levestad for planter og dyr og bidrar til flaumsikring og friluftsliv. For hovudvassdraga skal sona dekke minst 5 meter på kvar side av elva.
- f) Opne strekningar for elver, bekkar, vatn og dammar skal oppretthaldast. Det kan settast krav om at lukka bekkar skal opnast i samband med reguleringsplanlegging.

Retningslinje

Kunnskapsgrunnlaget for vurdering av konsekvensar for naturmangfald etter nml §8-12 skal vurderast i planinitiativ.

Det bør takast særlege omsyn til bekkar der fiskebestanden har eit anadromt vandringsmønster, dvs. vandrar frå saltvatn til ferskvatn for å gyte. Sidan kravet om kantvegetasjon er heimla i

vassressurslova §11, må ein eventuell dispensasjonssøknad rettast til rett myndigheit (Statsforvaltaren).

Alle tiltak skal planleggast og gjennomførast slik at ureining frå grunnen ikkje kan føre til helse- eller miljøskade. Ved grave- og byggearbeid pliktar tiltakshavar å vurdere og eventuelt undersøke om det er forureina grunn i området, jf. forureiningsforskrifta §2-4. Dersom grunnen er forureina krevjast ytterlegare undersøkingar og vurderingar for å klargjere evt. konflikthøve mellom miljøomsyn og brukarinteresser og behov for tiltak.

2.16 Samfunnstryggleik (pbl § 11-9 nr. 8 og Tek17, kap. 7)

- a) Tryggleik mot skred skal sikrast i reguleringsplanar. Der skredstryggleik ikkje er dokumentert i reguleringsplan skal det gjerast av ansvarleg føretak ved søknad om tiltak etter pbl § 20-1.
- b) For alle planar og tiltak i område under marin grense skal eventuell førekomst av kvikkleire og rasfare vurderast av geoteknikar. Vurderinga skal følgje planforslaget ved handsaming. Sikringstiltak må vere gjennomført før bygging.
- c) Reguleringsplanar skal vurdere om det er behov for å sikre barrierar mot skogbrann.

Retningslinje

Bestilling og utgreiing av skredfare skal samsvare med dei metodane som er skildra i NVEs til ei kvar tid nyaste rettleiarar. Dokumentasjonen av reelle flaum- og skredtilhøve skal vurderast opp mot krava og tryggleiksklassene i TEK17, eller i den tekniske forskrifta som til ei kvar tid gjeld.

Nome og Midt-Telemark brannvesen sin rettleiar skal leggast til grunn i alle reguleringsprosessar og byggesaker.

2.17 Tilhøve som skal avklarast og sikrast i vidare reguleringsarbeid (§11-9 nr 8)

2.17.1 Klima og miljø

Reguleringsplanar skal vise grep og tiltak for å redusere klimagassutslepp. Klimagassutslepp som følgje av arealendringar skal reknast ut i samsvar med nasjonale retningslinjer.

Retningslinje

Alle reguleringsplanar skal vurdere moglegheit for å redusere klimagassutslepp. Aktuelle grep kan vere å bevare vegetasjon, nytte alternative, berekraftige energikjelder, vurdere attbruk av ressursar, bruk av lokale ressursar som masse og trevirke, høve til fossilfri anleggsverksemd eller legge fram klimagassrekneskap for arealbruken

2.17.2 Dyrka mark

I alle typar plan- og byggesaker som opnar for føremålsendring eller omdisponering av dyrka eller dyrkbar mark skal det krevjast ein matjordplan som sikrar at matjordlaget blir bruka til oppfyllingsområde for nytt jordbruksareal, nydyrking eller betring av annan dyrka eller dyrkbar mark til matproduksjon. Tiltaka for å ta vare på matjorda må sikrast i føresegnene. Matjordplanen skal følgje med som ein del av høyringsgrunnlaget ved offentleg ettersyn av reguleringsplan.

Retningslinje

Matjordplanen bør samsvare med «Veileder for Matjord» frå Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark.

4.3 Sikringssoner (pbl. § 11-8, tredje ledd, bokstav a)

4.3.1 Sikring av drikkevasskjelder (H110)

Innanfor nedslagsfeltet for drikkevatt er det ikkje lov med tiltak som kan ureine drikkevasskjeldene.

Retningslinje

Vassverkseigaren skal få høve til å uttale seg til alle søknader om tiltak innanfor sona.

4.4 Soner med særskilt omsyn til landbruk, friluftsliv, grøntstruktur, landskap, natur- eller kulturmiljø (pbl § 11-8, tredje ledd, bokstav c)

4.4.1 Omsynssone for landbruk (H510)

Retningslinje

Innanfor omsynssona skal det ikkje byggast eller utviklast verksemder som bidrar til omdisponering av landbruksjord eller avgrensar ordinær landbruksdrift. Tettstadgrensa skal ikkje leggje auka press på landbruksareala.

4.4.2 Omsynssone for viktige friluftslivsområde (H530)

Retningslinje:

- a) Innanfor området skal omsynet til friluftsliv prioriterast.
- b) Det bør takast særleg omsyn til at tilkomst og tilgjenge til områda ikkje blir svekka.

Informasjon: Nærare skildring av friluftslivområda finst i Naturbase (kartlagde friluftslivområde).

4.4.3 Omsynssone for viktige kulturlandskap (H550)

Retningslinje

Naturgitte og kulturskapte nøkkelement som fungerer som blikkfang og er særleg historieberande element skal takast vare på og forvaltast slik at kvalitetane i landskapet blir halde ved like og styrka. Omsyn til kulturlandskapet skal vektleggast ved søknad om tiltak.

4.4.4 Omsynssone for viktige naturområde (H560)

Retningslinje

- a) Tiltak og naudsynt skjøtsel innanfor omsynssona må ikkje kome i konflikt med verdiar knytt til biologisk mangfald. Før det blir gitt løyve til eventuelle tiltak og endra bruk innanfor omsynssone, bør området kartleggast nærare.
- b) Alle byggesaker innanfor omsynssona skal sendast til Statsforvaltaren for uttale.

Informasjon: Viktige naturområde er områder som er viktige for bevaring av biologisk- og geologisk mangfald. Nærare skildring av områda finst på Naturbase (naturtyper og geologisk arv)

4.4.5 Omsynssone for kulturmiljø (H570)

Retningslinje

- a) *Naturgitte og kulturskapte nøkkelement som fungerer som blikkfang og er særleg historieberande element skal takast vare på og forvaltast slik at kvalitetane i landskapet blir halde ved like og styrka.*
- b) *H570_1-3: Bispedømmekontoret og kulturminnemyndigheitene skal få uttale seg til plansaker og søknader om tiltak før handsaming i kommunen.*
- c) *H570_4 (Gamlegata i Gvarv): Kulturminnemyndigheitene skal få uttale seg til plansaker og søknader om tiltak før handsaming i kommunen. Ved søknad om tiltak eller reguleringsplanar skal omsyn til kulturmiljøet ivaretakast i tråd med føringar gitt i reguleringsplan for Gvarv S (øst) planID 09141994.*
- d) *H570_5: Omsynssona gjeld for Løvlund mat. Alle byggetiltak skal vurderast spesielt med omsyn til kulturhistorisk og arkitektonisk verdi. Kulturminnemyndigheit skal få uttale seg til søknader om tiltak før saka blir handsama i kommunen.*

4.5.2 Bandlagt etter kulturminnelova (H730)

Kulturminna innanfor sona er freda etter lov om kulturminner (LOV-1971978-06-09-50).

- Seljord kommune:

Kommunedelplanens samfunnsdel 2017-2029: Seljord kommune har formulert en rekke mål og strategier innenfor tre satsningsområder: Seljord i vekst, Det gode livsløp i Seljord og Berekraftige Seljord. Det siste satsningsområdet (Berekraftige Seljord) legger frem 5 klima- og miljømål som kommunen skal jobbe mot i planperioden (Figur 21).

Figur 21: Seljord kommunes klima- og miljømål i kommuneplanens samfunnsdel.

Seljord kommune vil nå disse 5 målene ved å følge strategiene under:

3.1.1 ein langsiktig areal- og utbyggingspolitikk som skal sikre berekraftig bruk av areal- og naturressursar, samt vektlegge eigen identitet tufta på tettstaden si historie i heile kommunen	3.1.6 å leggje til rette for brukartilpassa, miljøvennelege og trafikksikre kommunikasjonsløsningar i kommunen
3.1.2 at arbeidet med fortetting skal ha fokus på gode løysingar i kryssing mellom næring (industri/handel), bustad/fritid og tettstadutvikling	3.1.7 utbygging av gang-, sykkel- og turvegar, og tilrettelegging for ferdsel utan bruk av bil
3.1.3 at arbeidet med fortetting skal ivareta kommunes rike og kjende kultur og kulturarv, der ein fortettar på kulturminner og kulturmiljø sine premisser og utnyttar dei som ein ressurs	3.1.8 å gjennomføre prioriterte tiltak i trafiktryggingssplanen
3.1.4 at tettstaden skal vidareutviklast med fokus på nyskaping, sosiale møteplassar, bulyst, aktivitet og tilrettelegging for eit konkurransedyktig næringsliv	3.1.9 sørge for at universell utforming står sentralt i all planlegging, utvikling og tiltak
3.1.5 å arbeide aktivt for realisering av gode og framtidsetta kommunikasjonsløyser, og for andre samferdselstiltak som er viktig for kommunen og regionen	3.2.1 ein klimavenleg tilnærming til kjøp av varer og tenester
	3.2.2 å utarbeide ny klima- og miljøplan som gir gode tiltak, slik at kommunen tek sin del for å bidra til globale mål om reduksjon i utslepp av CO2-ekvivalantar
	3.2.3 fagleg tilnærming, i tråd med regional plan for vassforvaltning i vassregionen Vestviken 2016-2021, til utfordringane kommunen vil oppleve i samband med klimaendring, samt auka flaum- og skredfare
3.2.4 aktiv bistå og vere pådrivar for heilskapleg tilnærming for sikring og tiltak for å minske påverknaden av klimautfordringane for innbyggjarar og lokalsamfunn	3.4.2 eit sterkare landbruk, der beitedyr er med og sikrar kulturlandskapet, noko som igjen vil styrke beitenæringa og jordvernet
3.2.5 miljøteknologiske løysningar for avløpshandtering og reinsing av avløpsvatn	3.4.3 å arbeide for at strategiane i denne kommuneplanen vert konkretisert og utdypa gjennom kommuneplanen sin arealdel, og dannar grunnlaget for sektorplanar og tematiske planar
3.3.1 å arbeide systematisk med beredskap, og ha gode system og rutinar for oppdatering av beredskapsplanane	3.5.1 å påverke dei store og små arrangementa som går føre seg i Seljord i ei grøn og berekraftig retning
3.3.2 å implementere beredskapsarbeidet i organisasjonen, godt samarbeid med andre offentlege og private aktørar, samt tilfredsstillande trening av personell som har roller i beredskapsarbeidet	
3.3.3 å ha fokus på beredskapsmessige omsyn og samfunnstryggleik i all planlegging	
3.4.1 å handheve bu- og driveplikta i kommunen strengt	

Kommuneplanens arealdel 2021 (bestemmelser og retningslinjer):

Utklipp av bestemmelser og retningslinjer som er relevante for miljøtemaene i dette miljøprogrammet er hentet fra kommuneplanens arealdel. Denne sier at *«føresegnene er juridisk bindande, og skal følgjast. Desse er vist med paragrafar og er nummerert eller punktmerkt. Retningslinene utdypar og forklarar føresegnene der det er naudsynt, men dei er ikkje absolutte krav. Retningslinene er tydeleg merkt som retningsline, og teksten stend i kursiv»* Seljord kommune, 2021.

§1.10 Landskap, estetikk og miljø (pbl § 11-9 nr. 6)

§1.10.1 Landskap og estetikk

- a) Ved planlegging og gjennomføring av tiltak skal bygningar og anlegg utformast i samspel med karakteren til omgjevnadene, naturgitte forhold, kulturlandskapet og byggeskikken på staden. Bygningar skal underordne seg det topografiske særpreget i området
- b) Bygg skal ta omsyn til fjernverknad og tilgrensande bygningar når det gjeld plassering, utnyttingsgrad, volum, takform, material- og fargebruk.

- c) Avvik eller brot med eksisterande bygg kan vurderast i tilfelle der eit nytt tiltak tilfører området nye kvalitetar eller betra energibruk.
- d) I reguleringsaker skal det gjennomførast estetiske vurderingar med terrengsnitt og landskapsmodellar, med mindre kommunen vurderer det som ikkje relevant. Dette gjeld særleg for område i bratt terreng, i nærleiken av verneverdige kulturminne, i sårbare landskapsområde, område innanfor omsynssone bevaring av landskap og kulturmiljø og område der planlagde bygningar kan få stor fjernverknad.

§1.10.2 Støy

- a) Retningsline for støy i arealplanlegging (T1442/2021), eller dei retningsliner som erstattar denne, skal leggst til grunn ved planlegging og bygging av funksjonar med støyfølsam bruk (skular og barnehagar, bustader, sjukehus, pleieinstitusjonar).

§1.10.3 Miljø

- a) Naturtypar som er viktige for biologisk mangfald eller er leveområde for sjeldne artar skal takast omsyn til ved gjennomføring av tiltak.
- b) Alle tiltak skal planleggast og gjennomførast slik at ureining frå grunnen ikkje kan føre til helse- eller miljøskade.
- c) Langs vassdrag med årsikker vassføring skal det haldast oppe og utviklast ei vegetasjonssone på 10 meter som motverkar avrenning, gjev levestad for planter og dyr og bidrar til flaumsikring og friluftsliv.
- d) Planar og tiltak som råkar grunnvatn og overflatevatn skal vurderast etter fastsette miljømål i gjeldande regional vassforvaltningsplan.
- e) Det skal ikkje byggast på myr.

Retningsline: Kravet om kantvegetasjon er heimla i vassressurslova § 11. Skal det dispenserast heilt frå kravet om kantvegetasjon så må søknaden retfast til rett myndigheit (I 2021 er det Statsforvaltaren).

§1.11 Kulturminne og kulturmiljø (pbl § 11-9 nr. 7)

- a) Ved planlegging av tiltak må det takast kontakt med regional kulturminneforvaltning i Vestfold og Telemark fylkeskommune for å avklare om tiltaka vil verke inn på automatisk freda kulturminne, jf. lov om kulturminne §9.

§1.12 Forhold som skal avklarast og sikrast i reguleringsarbeid (pbl § 11-9 nr. 8)**§1.12.1 Skred og flaum**

- a) Det skal ikkje oppførast bygningar eller konstruksjonar i aktsemdsområde for skred eller flaum (jf. temakarta omtalt i §3.1), utan at det er lagt fram dokumentasjon som viser at tiltaket ikkje vil vere utsett for naturfare eller er tilstrekkeleg sikra.

Retningsline: Dokumentasjonen skal vurderast opp mot krava og tryggleiksklassene i TEK17, eller i den tekniske forskrifta som til ei kvar tid gjeld.

§1.12.2 Naturmangfald, grønstruktur og gangaksar

- a) Reguleringsplanar skal dokumentere korleis grønstruktur, gangveggar, skiløyper og andre snarveggar bidreg til å kople saman større og mindre grøntområde og målpunkt som uteopphaldsareal, fritidsområde for barn og unge, friluftsområde, skular, arbeidsplassar, sentrumsfunksjonar, bustader og kollektivsamband.

- b) Plankartet skal vise område for kantvegetasjon mot vassdrag med årsikker vassføring.

Retningsline: Undersøkingar av naturmangfald skal kartleggast med feltundersøkingar, som følgjer tilrådd metodikk frå Miljødirektoratet (NiN-metodikk). Der det er relevant skal konsekvensar for vassmiljøet sikrast.

§1.12.3 Klimagassutslepp og energibruk

- a) Reguleringsplanar for bustad, fritidsbustad og næringsområde skal vurdere moglegheit for å nytte alternative, berekraftige energikjelder.
- b) Reguleringsplanar skal vise grep og tiltak for å redusere klimagassutslepp. Klimagassutslepp som følgje av arealendringar skal reknast ut i samsvar med nasjonale retningslinjer.

Retningsline: Aktuelle grep kan vere å bevare vegetasjon, nytte alternative, berekraftige energikjelder eller legge fram klimagassrekneskap for arealbruken. Kva grep og tiltak som skal visast bør drøftast på oppstartsmøtet.

§4 Retningslinjer til soner med særskilt omsyn til landbruk, friluftsliv, grønstruktur eller bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø (pbl. § 11-8 c)

§4.1.1 Omsynssone landbruk (H510)

- a) Innanfor området skal omsynet til landbruk prioriterast. Det bør ikkje byggjast eller etablerast verksemder som bidreg til omdisponering av dyrka og dyrkbar mark eller avgrensar den ordinære landbruksdrifta.

§4.1.2 Omsynssone friluftsliv (H530)

- a) Innanfor omsynssona skal omsynet til friluftsliv prioriterast.
- b) Det bør bli teke særleg omsyn til at tilkomst og tilgjenge til området ikkje blir svekka.
- c) H530_2 er ljosløyper. Innanfor området bør det ikkje opnast for tiltak som gjeng ut over bruken eller tilkomsten til ljosløypene.

§4.1.3 Omsynssone bevaring naturmiljø (H560)

- a) Innanfor omsynssona skal omsynet til naturmiljø prioriterast. Kvaliteten, den økologiske tilstanden og funksjonen som leveområde for artar bør takast vare på.
- b) H560_12, H560_13 og H560_16 gjeld verna vassdrag. Her skal verneplan for det aktuelle vassdraget og Forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vermede vassdrag leggjast til grunn.
- c) Innanfor omsynssona på Leitingsmyra (H560_19) i hyttefelta Åsdalen Aust BFRF6 og Vest BFRF8 skal det ikkje etablerast tiltak eller gjerast fysiske inngrep, dette skal ivaretakast i reguleringsplanane.

§4.1.4 Omsynssone bevaring kulturmiljø (H570)

- a) Det bør ikkje byggjast eller etablerast verksemder som bidreg til omdisponering av landbruksjord eller avgrensar den bruken som er naudsynt for å vedlikehalde kulturlandskapet.
- b) I området med bevaringsverdige bygningar, kulturmiljø og kulturlandskap bør estetisk tilpassing og byggeskikk vektleggast.
- c) Verneverdige bygningar skal takast vare på og ikkje rivast. Eksisterande bygningar kan pussast opp, moderniserast og byggast om så lenge det ikkje går utover bygningens verneverdi. Opphavleg målestokk, form, detaljering, materialbruk og fargar skal oppretthaldast.
- d) Eksisterande «utomhusanlegg» og element som enkeltminne, vegar, brukar, steingjerde m.m. bør takast vare på eller tilbakeførast.
- e) Nybygg bør ha ei plassering og utforming som harmoniserer og vidarefører kvalitetane frå den eksisterande verneverdige strukturen og byggjeskikken i området. Det gjeld mellom anna storleik, form, materialar, detaljering og fargebruk.
- f) Svartdal (sone H570_1) er eit utvalt kulturlandskap i jordbruket. Aktivitetar og tiltak som byggjer oppunder aktivt landbruk, biologisk mangfald og kulturminne bør prioriterast.
- g) H570_2 er Flatdalslandsbyen: Aktivitetar og tiltak bør byggje oppunder Flatdalslandsbyens karakter.
- h) H570_3 er opplevingsvegen om Nutheim. I dette området bør det leggjast til rette for turvegar i tilknytning til prosjektet «Opplevingsvegen om Nutheim».